

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Vstajenje

Devetnajst stoletij je prešlo, odkar je na hribu Golgoti pri Jeruzalemu umrl na križ pribit sin ubogega tesarja — Bog-človek. Umreti je moral, ker so njegovo smrt zahtevali tisti, ki jim ni hodil v račun njegov veliki nauk: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! Umreti je moral v družbi razbojnikov v najhujših mukah, zasramovan in zaničevan od veterjnjaške množice, ki mu je še nekaj dni prej navdušeno kričala »Hozana...«

Pismarji in farizeji so doživeli takrat svoje zadoščenje. »Mrtev je,« so si zadovoljno šepetali na ušesa, »sedaj smo zopet mi gospodarji!«

Pismarsko in farizejsko veselje pa ni trajalo dolgo. Samo nekaj dni — in Bog-človek ni premagal samo trpljenja in sramotjenja, ni premagal samo trnjeve krona in bodljaja sulice, ki ga je zadela v srce — premagal je tudi smrt in vstal je v novo življenje v največjem sijaju in zmagovalstvu nad prestanim trpljenjem.

Veliki praznik zmage življenja nad smrtjo slave na Veliko noč nešteti milijoni onih, ki priznavajo večni Kristusov nauk. Slave ga predvsem vsi, ki so zatirani in ponižani; vsi, ki žive v bedi in v pomanjkanju, polni muk in trpljenja; vsi, ki so zaničevani in teptani, a obenem tudi polni vere in upanja, da nobeno trpljenje ni in ne more biti večno, ker enkrat mora le priti Odrešenje in Vstajenje!

Tudi današnja doba je polna muk, trpljenja in gorja in tudi danes se zvijajo na-

rodi vsega sveta v težkih bolečinah pod križi, ki jih nosijo na moderno Golgoto. Tudi današnji svet trpi pod krutimi udarci biča gospodarske in še hujše moralne krize in pod trnjevo krono izsesavanja in brezmejnega izkoriščanja, pa vendar vzlic vsemu svojemu trpljenju ne obupa, ker se zaveda, da mora za trpljenjem priti prej ali slej zmaga pravice nad silo, zmaga poštenja nad krivičnostjo, zmaga življenja nad smrtjo! Tudi križani Bog-človek je vstal!

A tudi moderni trpini bodo vstali in se dvignili v novo življenje. Vstali bodo, ker so baš oni tisti, ki ustvarjajo življenje vsem in za vse. Vstali bodo vsi tisti mali in zaničevani kmetički in delavci, ki jih je človeška zaslepljenost potisnila globoko navzdol na stopnjo modernih sužnjev, da ustvarjajo vedno nove dobrine — za druge, sami pa trpe in morajo gledati od daleč, kako zlorabljajo moderni pismarji in farizeji in njihovi pomočniki plodove njihovega dela in truda. Ta pogled je žalosten in bridek, toda baš zavest, da nekaj ni prav, vzbuja v srcih milijonov ponižanih nezlomljivo silo odpornosti in jekleni njihovo voljo do pravičnosti, voljo do novega življenja in do zmagovitega vstajanja. Pot na moderno Golgoto utegne biti pač še dolga in še bomo nosili težak križ v strmino, enkrat pa bomo le dosegli višek! Takrat bomo morebiti obležali utrujeni in onemogli na tleh pod težo križa, toda volja do zmage nam bo dala moč prebujenja in Vstajanja!

Vesele in prijetne Velikonočne praznike

želita vsem svojim cenj. naročnikom, dopisnikom in poslovnim prijateljem

Uredništvo in uprava

tuacijo, kar bi lahko storila. Potrebno je bilo le kakih 200 do 300 milijonov, pa bi bilo rešeno zaupanje vlagateljev do denarnih zavodov in nikdar bi ne bili doživeli one panike, ki je postajala z vsakim dnem vse večja ter je omajala celo najtrdnjše in najsolidnejše naše zavode. Toda Narodna banka ne samo da ni priskočila ogroženim zavodom na pomoč, ko je bilo to najbolj potrebno, marveč je krizo še sama poostrila s tem, da je skročila vse kredite, ki jih je svoječasno podelila posameznim denarnim zavodom. Zato so prišli denarni zavodi v še bolj mučen položaj. Le po krivdi Narodne banke je prišlo do katastrofalnega nezaupanja, čigar usodne posledice nosimo še danes. Kako slaba je bila ta politika Narodne banke, vidimo zlasti, če primerjamo, kako so v silčnih situacijah postopale narodne banke drugod. Tako je na primer nemška Državna banka v teku par tednov napravila konec navalu vlagateljev na denarne zavode s tem, da jim je dala na razpolago potrebne zneske. Nezaupanje vlagateljev je izginilo in v kratki dobi so se poprej dvignjene vloge vrnil v denarne zavode. Če bi bila tako postopala tudi naša Narodna banka, ne bi moglo priti do take absurdnosti, kakor je prišlo, ko je Narodna banka v začetku krize denarništvu sama ukinila že dovoljene kredite, v kolikor še niso bili izrabljeni, in to baš najsolidnejšim zavodom, ki so mogli nuditi prvovrstna jamstva, dočim na drugi strani vidimo, da je baš Narodna banka pomagala manj solidnim zavodom, ki so se tako rešili krize in še danes poslujejo brez težkoč. Baš taka nesmiselna

Naše denarno gospodarstvo

Kritika delovanja Narodne banke v senatu — Umesten predlog senatorja dr. Gregorina

Gospodarska kriza se izživlja pri nas v dveh smereh: gospodarska kriza v ožjem pomenu besede in kot denarna kriza. Na gospodarsko krizo naša državna uprava nima in ne more imeti odločilnega vpliva, ker je to svetovni pojav, s katerim mora naša država pač računati, ne more pa na njegov potek odločilno vplivati; na našo denarno krizo pa ima državna uprava lahko znatno večji vpliv, zlasti če jo podpira v njenem stremljenju Narodna banka.

Naše gospodarstvo ne trpi samo vsled zastoja v izvozu, ampak tudi vsled pomanjkanja gotovine v prometu. To je pa stvar, ki se tiče predvsem Narodne banke, kajti ta zavod ima nalogo, da regulira obtok denarja v državi. Te svoje naloge pa Narodna banka ni izpolnila, ampak je baš v trenutku, ko se je pojavila prva stiska na našem denarnem trgu, iz nerazumljivih razlogov kar odpovedala.

Denarna kriza ali »kriza gotovine« se je pojavila pri nas z nepričakovanim navalom vlagateljev na naše denarne zavode. Vlagatelji so hoteli dvigati svoje prihranke, a denarni zavodi — jasno — niso imeli toliko gotovine na mah na razpolago. Takrat bi bila morala priskočiti denarnim zavodom Narodna banka na pomoč, a tega ni storila. Zakaj ne?

Kaj pravi dr. Gregorin?

V razpravi o državnem proračunu v senatu se je dotaknil tega vprašanja tudi senator dr. Gregorin, ki je na to vprašanje odgovoril sledeče:

»Kriza denarnih zavodov se je pričela z navalom vlagateljev. Takrat bi bila morala Narodna banka, ako bi vsaj malo pravilno pojmovala položaj in svojo nalogo, rešiti si-

politika Narodne banke je imela za posledico, da je v teku zadnjih treh let izgubila na dvomljivih terjatvah nad 125 milijonov, ki jih je morala odpisati, kar predstavlja dve tretjini delniške glavnice Narodne banke.

Zato je skrajni čas, da se doseže pri Narodni banki korenita remedura. To je treba zahtevati v interesu vsega našega narodnega gospodarstva in v interesu države same. Če bi se vodila pri Narodni banki pametnejša politika, bi se lahko mnogo uspešneje borili proti vsem finančnim in gospodarskim težkočam.

Kako je z dinarjem?

V nadaljnji proračunski razpravi je omenil dr. Gregorin tudi vprašanje vrednosti našega dinarja. Danes ima dinar dvojno vrednost: domačo in pa vrednost v tujini. Zunaj cenijo dinar nižje, kar je škodljivo zlasti za kmete. Pa poslušajmo, kaj je rekel dr. Gregorin:

»V interesu vsega našega gospodarstva je nujno potrebna nova stabilizacija dinarja, najbolje po tečaju 7 švicarskih frankov. V dokaz pravilnosti svojega stališča je g. senator citiral izjavo, ki jo je podal trgovinski minister g. Juraž Demetrović nedavno na neki gospodarski konferenci v Zagrebu. Gospod Demetrović je tedaj dobesedno izjavil: »Zaradi nerentabilnosti kmetijstva kmet ne

more zadostiti svojim obveznostim. V enakem položaju so tudi vse ostale panoge našega gospodarstva. Zato imam vtis, da je za vse naše gospodarske panoge nastalo vprašanje, kako dolgo bodo še mogle zdržati in trošiti svoj kapital. Če bo še dolgo trajalo tako stanje, kakršno je sedaj, mora vse propasti. Moje mnenje je, da je temu največ kriva naša sedanja denarna politika, zlasti tudi dvojni kurz naše valute, notranji in zunanji, zaradi katerega trpi vse naše gospodarstvo. Cene kmetijskih proizvodov so zaradi tega mnogo nižje, kakor pa bi bile, če bi bil kurz izenačen.«

Senator dr. Gregorin je izjavil, da je to mnenje ministra g. Demetrovića docela točno in le upa, da svojega stališča ni izpremenil tudi sedaj ko vodi najvažnejši gospodarski resor. Prosi ga, naj si sedaj prizadeva prepričati novo upravo Narodne banke in finančnega ministra, da se uzakoni že obstoječa devalvacija dinarja na tečaju 7 švicarskih frankov, ki obstoja dejansko že dve leti. To nikakor ne bi predstavljalo inflacije. Imelo bi koristi celokupno naše gospodarstvo in brez dvoma bi se povečal naš trgovinski promet z inozemstvom.

Te izjave kažejo, da se naši odgovorni krogi dobro zavedajo položaja, kakršen je, odvisno pa je le od njihove volje in energije, da izdajo tudi položaju primerne ukrepe.

Zadružni kongres v Beogradu

Preteklo nedeljo je imela Glavna zadruga zveza v Jugoslaviji (t. j. centrala vseh osrednjih zadr. organizacij) svoj kongres. Kongresa so se udeležili zastopniki vseh zadružnih zvez v državi. Poleg tega se ga je udeležilo tudi čez 1500 zastopnikov posameznih zadrug, zlasti kmetijskih. Tako je bilo na kongresu zastopanih 6768 zadrug, ki imajo 897.000 članov. S kongresa je bila poslana N. V. kralju udanostna brzojavka, kraljevski vladi pa prošnja, da upošteva interese kmetijstva in njegovega zadružništva.

Kongres je razpravljal o vseh perečih vprašanjih, ki se tičejo zadružništva in kmetijstva. Prednešeni so bili trije temeljiti referati, poleg tega pa je govorilo še 14 govornikov. Najvažnejše ugotovitve so pokazale, da nekateri zakonski predpisi novejšega časa ne pospešujejo zadružništva, temveč ga celo ovirajo in da je slabega stanja našega kmetijstva veliko kriva okoliščina, da so želje in interesi bankarskih, industrijskih in veletrgovskih krogov preveč upoštevani.

Sprejeta je bila obširna resolucija, ki jo objavljamo v izvlečku:

1. Kmetijsko proizvodnjo je treba organizirati po načrtu in ji preskrbeti potrebna sredstva. Industrijska zaščita ne sme iti tako daleč, da bi škodovala kmetijstvu in potrošnji.

2. Zadružništvo je najboljša organizacija, ki lahko pomaga rešiti kmetijsko krizo. Zato je treba vse zadružništvo organizirati na podlagi enotnega zadružnega zakona in ga od strani oblastev obravnavati po enotnih vidikih.

3. Zadružništvo mora biti deležno kreditov pri državnih in pol javnih denarnih zavodih v enaki meri kakor industrija in trgovina. Saj so interesi kmetijstva (tudi kmetijskega zadružništva) enaki interesom države.

4. Z ozirom na to, da pri zadrugah jamčijo vsi dolžniki tudi kot člani in da iste nimajo zadosti rezervnih fondov, je treba v uredbi o zaščiti kmeta izvzeti kmetijske zadruge od 2% odbitka v primeru predčasnega plačila dolga. Ako pa to ni mogoče, tedaj naj država nudi zadrugam potrebna sredstva, da bodo lahko poravnale zgubo, ki jo utegnejo trpeti vsled tega odbitka.

5. Zadruge iz svojih skromnih rezerv ne morejo ustanoviti zadostnih sanacijskih fondov,

ki jih predvideva uredba o zaščiti zadrug, zato je potrebno, da vlada iz državnih sredstev prispeva v te fonde vsaj toliko, kolikor bodo prispevale zadruge.

6. Čimpreje naj se ob sodelovanju zadružništva sestavi in uvejavja nov enoten zadružni zakon.

7. Obrtni zakon naj se spremeni, v kolikor ga industrijska in trgovska združenja radi njegove nejasnosti tolmačijo na škodo zadružništva.

8. Spremembe zakona o neposrednih davkih so tako ostre, da jim večina zadrug ne bo mogla ustreči, odnosno, da se utegnejo dogajati krivice prav onim (kmetom, uradnikom in delavcem), ki jih je zakon hotel ščititi.

Nameravan atentat na Nj. Vel. kralja pred sodiščem

Pred sodiščem za zaščito države v Beogradu so se morali zagovarjati pretekli teden ljudje, ki so nameravali po tujem naročilu izvršiti atentat na Nj. Vel. kralja ob priliki zadnjega bivanja vladarja v Zagrebu. Atentat se pač ni posrečil, pač pa je našel smrt v boju z zarotniki en redar.

Razprava je ugotovila, da so delali zarotniki po načrtih iz Jugoslavije pobeglega dr. Pavelića in Perčeca. Ta dva sta osnovala, kakor je to dokazal državni tožilec v svoji obtožnici, posebno »ustaško« organizacijo, v tej organizaciji pa so se vadili njeni člani tudi v rabi raznega orožja.

»Ustaška« organizacija je poslala takrat, ko je izvedela, da obišče naš vladar Zagreb, tje kaj več oseb, med njimi obtožence Oreba, Begovića in Pogorelca. Vsi trije so svojo krivdo v razpravi tudi priznali, Oreb pa je priznal tudi to, da on sploh ni vedel, kaj da je »hrvatsko vprašanje«, ampak da se je dal najeti za izvršitev zločina samo za skromen denar, »da bi nekaj zaslužil...«

Sodba še ni razglašena; bo pa objavljena še pred Veliko nočjo.

Občinski zakon za mestne občine

Novi občinski zakon, po katerem so se vršile pri nas zadnje občinske volitve, velja samo za podeželske, ne pa tudi za mestne občine.

V senatu pa je te dni izjavil minister za notranja dela g. Žika Lazić, da bo še pred polletnimi počitnicami predložil parlamentu nov zakon tudi za mestne občine (pri nas na pr. Ljubljana, Maribor itd.), tako da utegnemo doživeti v doglednem času nove občinske volitve tudi v mestih.

Dalje je izjavil minister Lazić, da bo tudi še letos predložil parlamentu zakon o bano-vinskih samoupravah.

Japonska se približuje Ameriki

Napetost med Japonsko in Zedinjenimi državami, ki je nekaj časa grozila, da se bo končala na bojišču, je začela ponehavati. Med obema velesilama se vodijo že dalje časa pogajanja, po katerih naj bi se vsi spori med obema državama poravnali mirno; Zedinjene države naj bi samo ublažile določbe za priseljevanje Japoncev v Ameriko in priznale naj bi novo mandžursko cesarstvo. Če Zedinjene države te pogoje sprejmejo, bi Japonska sklenila z njimi pogodbo o nenapadanju.

Zakon proti korupciji

Posebna komisija, ki je imela nalogo, naj izdela načrt zakona proti korupciji, je končala svoje delo. Načrt bo proučil še ministri-ski svet, potem pa bo predložen parlamentu.

Načrt določa zelo stroge kazni, a ne samo za bodoče pregreške, ampak tudi za dokazane zlorabe v preteklosti.

Čehi v Rusiji

Češki listi poročajo, da je došla v Moskvo posebna komisija čeških inženjerjev, ki proučuje razne tehniške naprave v Rusiji in pa možnosti nadaljnjega tehniškega in industrijskega razvoja v Rusiji. Te študije smatrajo za pripravo sklepa posebne trgovske pogodbe med Rusijo in Češko.

Nove stavbne takse

Z novim finančnim zakonom se uvajajo nove stavbne takse za celo državo, ki ne veljajo samo za zidavo novih, ampak tudi za popravilo starih poslopij.

Za gradnjo v vrednosti do 50.000 Din je treba plačati ½%, do 200.000 Din 1% in nad 200.000 Din 1½%.

Angleži in Italijani v Afriki

Velik del Afrike, namreč južno Afriko in Egipt, imajo v svojih rokah Angleži. V Afriki pa imajo kolonije tudi Italijani in sicer ob egip-tovski meji. Odkar pa je postal guverner italijanske kolonije Libije bivši italijanski minister za letalstvo general Balbo, so začeli Italijani širiti svoje ozemlje proti jugu, dokler niso naleteli na angleški odpor. Sedaj si stoje italijanski in angleški vojniki komaj nekaj sto metrov daleč nasproti.

Predsedniške volitve na Češkem

Na Češkem bodo volili predsednika republike letos 24. maja. Izvoljen bo zopet sedanji predsednik Tomáš Masaryk.

Japonsko vele mesto v plamenih

Zgorelo je nad 23.000 hiš. — Nad 1000 oseb je našlo smrt v plamenih. — 120.000 ljudi brez strehe

Japonska država sestoji v glavnem iz 4 velikih in nebroja manjših otokov. Med večje otoke spada otok Jeso, na jugu tega otoka pa leži utrjeno pristaniško mesto Hakodate.

Nad tem mestom je divjal pretekli teden strahovit orkan, ki je porušil več hiš. Porušil pa je tudi visok tovarniški dimnik v ljudskem kopališču, iz odprtega ognja pa so začele iskre švigati na vse strani. Iskre so kaj naglo zanetile leseno kopališče, močan veter pa je zanesel ogenj tudi na sosedna poslopja, tako da je bilo celo mesto na mah eno samo ognjeno morje.

Ljudje so bili tako zbegani zaradi nenadne nesreče, da so jih morali vojaki s silo goniti na varno. Največ so jih napodili kar v morje, kjer so jih reševali na ladje.

Po dosedanjih poročilih je zgorelo okoli 23.000 hiš, ki so po japonskem načinu silno lahko zidane, večinoma iz lesa in papirja. Na pogorišču so doslej ugotovili okoli 1000 oseb, ki so umrle zaradi opeklin. Števila ranjencev pa se niti približno povedati ne da.

Na kraju nesreče so se seveda takoj pojavile zveri v človeški podobi, ki so hotele mrtvece in ranjence ropati in pleniti. Kogar pa so vojaki zalotili pri tem nečednem delu, so ga takoj ustrelili.

Mesto Hakodate je že prej enkrat (l. 1907.) pogorelo popolnoma do tal. Nj pa dvoma, da bo japonska žilavost vse strašne posledice nesreče kmalu premagala.

Vet. Drolec:

Črtice iz živinoreje

Brez dvoma je govedoreja za nas ena najvažnejših panog živinoreje. Zato pa moramo ravno vzreji telet posvetiti veliko pažnjo.

Nekje sem slišal od očanca, da je tisto tele zdravo in trdno, ki mlečno meso popolnoma zgubi in se potem zopet odebeli od sena. Nikdar nisem starejših zaničeval in kaj rad se odkrijem sivi praktični glavi, ali tega pa le ne morem verjeti in mislim, da kar ne bo držalo.

Kakor pazimo na otročička v njegovi mladosti, da se bo iz Janezka razvil trden in zdrav Janez in mu nikdar ne spremenimo kar čez noč od mleka na kisló zelje, ampak gre to postopno z njegovo starostjo in njegovim razvitkom.

Isto načelo naj velja tudi pri vzreji v govedoreji. Kar se v mladih dneh zapaca ali zamudi, se pozneje nikdar ne more nadoknaditi.

Telečje želočevje je v razmerju velikosti njegovih predelov čisto drugačno kot pozneje pri odrasli živali.

Siriščnik je pri teletu po porodu od ostalih 3 predelov največji in sorazmerno le počasi raste.

Nasprotno pa se vamp, čim tele dobi malo trdnjšo hrano, jako hitro razvija in raste.

Teliček po porodu je po hrbtu lepo širok in mesnat, stegnjenega telesa in če ga res pravilno odgajamo, to obliko obdrži še pozneje.

Nasprotno pa, če ga zalindramo, postane iz vitkega telesa samo zaostren greben, ko sod velik trebuh, po truplu pa že od daleč lahko preštevamo njegova rebra.

Da iz take pošasti ne bo nič ali vsaj malo, je popolnoma jasno.

Po naših krajih je različna navada. Nekateri pustijo, da tele sesa, drugi pa ga napajajo z napajalnikom ali kar je najbolj navadno, tele pije iz posode.

Kadar teleta napajamo, moramo dobro paziti, da je ja posoda vedno čista, ker mu drugače kaj hitro pokvarimo njegova nežna prebavila. Ravnotako pa mora biti tudi mleko pravilno toplo, t. j. tako gorko kakor se pomolze. Prednost je ta, da tele dobi mleko dobre kakovosti in pa če mati pogine ali oboli na vimenu, ga vseeno lahko hranimo.

Ni pa mleko pri molži vedno enako. V začetku molže je mleko po kakovosti slabše kakor pa na kraju.

Kadar pa tele sesa, je zopet različno. Nekateri teleta takoj po porodu privežejo in ga v obrokah pripuščajo. Drugi ga 2 do 3 tedne pustijo skupno z materjo v ograjenem prostoru, nato ga privežejo v bližini matere ter zopet na obroke pripuščajo. Kadar ga pa odstavijo, ga od hrane oddaljijo, da se mu ne bi preveč tožilo po materi.

So tudi slučaji, posebno pri dobrih molznikah, da se ena ali več četrti vimena popolnoma

pomolze in ostale četrti vimena pa posesa tele. Ali pa se tudi vse četrti najprvo malo pomolze in potem pripusti tele sesati. V tem slučaju se ravno ni bati, da bi tele dobilo mleko slabe kakovosti.

V vsakem slučaju pa, če tele sesa, se mora krava po dojitvi še pomolsti, ker se bodo na ta način mlečne žleze v vimenu dobro razvile in krava nam bo potem dajala več mleka.

Naj se tele hranj na ta ali oni način, paziti moramo, da dobi po porodu prvega mleka, da si očisti svoja čreva.

Vsi opisani načini hranjenja so dobri. Vedno pa dobro pazimo, da tele dobi dosti dobrega mleka in čistoča naj povsod vlada.

Za en obrok rabi tele približno en liter mleka in to najmanj štirikrat na dan v prvem tednu. V 2. in 3. tednu samo trikrat na dan. Pri tem se seveda količina mleka s starostjo in težo teleta dnevno povečava. Na koncu tretjega tedna mora dobiti 2 do 2 in pol litra mleka na obrok.

Načelo je, ako hočemo, da se bo žival res dobro razvijala, mora dobiti na dan eno šestino svoje telesne teže. N. pr. tele ima 40 kg in ta rabi okrog 7 litrov mleka na dan.

V začetku tretjega tedna dajmo teletu tudi lepega sena. V tem času tele išče okrog sebe že tudi drugo hrano. Da pa ne bo jedlo stelje in si s tem pokvarilo svoja mlada in nežna prebavila, mu rajše nudimo lepo suho seno. Koncem prvega meseca poje tele že okrog pol kg sena na dan. Na to se mu daje tedensko po četrt kg sena več.

V začetku drugega meseca ga navajajmo na zabanje n. p. zdrobljen oves. Najprvo mu nudimo parkrat na dan po eno žlico. Koncem drugega meseca mu ga dajmo dnevno pol kg.

Če tele redimo, mu pustimo vsaj prvih šest tednov piti prisno mleko v količini, ki sem jo prej opisal. Nato pa lahko pristno mleko pričnemo trgati in ga nadomestimo s posnetim ter zabanjem ovsenega zdroba in lanenimi tropinami. To posneto mleko naj dobiva pol leta in nato ga dnevno po pol litra zmanjšujemo. Idealno bi se pa žival res razvila, če bi mu dajali do konca leta starosti posneto mleko.

Ko tele raste, velja v polni meri kar se tiče nege, zraka in paše kakor pri vzreji žrebeta.

Da bo iz teleta zrastle res lepa žival v korist in ponos lastnika, pazimo posebno, da njegova posoda ali jasli ne bodo prenizko ali previsoko. Če je to prenizko, bo hrbenica vzboknjena, nasprotno pa, če je previsoko bo sedlasta.

To bi bile glavne poteze pri vzreji telet. Moj glavni namen je bil opozoriti na glavne okoliščine, da žival v svoji mladosti res dobro zastavimo. Pozneje bo že vsak rejec sam žival opazoval ter ji po svoji možnosti res dosti dobre in izdatne hrane pokladal.

General Maister — 60 letnik

Te dni slavi po celi naši domovini znani general Rudolf Maister svojo 60letnico.

Rojen je bil v Kamniku. Iz šestega gimnazijskega razreda je odšel na Dunaj v kadetno šolo, kot častnik pa je služboval lepo vrsto let v Ljubljani, v raznih galiških mestih, med vojno pa v Gradcu, odkoder se je ob prevratu vrnil v domovino.

General Maister je ostal tudi v vojaški suknji vedno zaveden in odločen Slovenec. Biti Slovenec pa nekda, zlasti v vojaški obleki, ni bilo posebno lahko. Toda general Maister ni bil Slovenec samo v srcu, ampak je svojo narodnost priznaval tudi javno, zlasti s svojim udejstvovanjem kot pesnik.

Po prevratu l. 1918. je bila njegova glavna skrb, da ohrani Jugoslaviji Maribor, kar se mu je tudi popolnoma posrečilo. Po nesrečnem koroškem plebiscitu se je v Mariboru tudi stalno naselil, kjer še danes deluje v čast in procvit svoje domovine.

Še tri leta...

Poročevalec velikega ameriškega lista »Evening Standard«-a g. Knickerbocker, ki je napisal več znamenitih del o sovjetski Rusiji, ki so vzbudile veliko pozornost po vsem svetu, se mudi sedaj v Nemčiji, kjer proučuje tamošnje razmere. V svojih poročilih piše tudi o pripravi Nemčije za novo vojno in pravi, da potrebuje po izjavah nemških generalov Nemčija še najmanj tri leta, predno bo mogla dobro oborožiti armado 4 milijonov vojakov. Posebno pozornost, pravi Knickerbocker, je treba posvetiti razvoju nemškega letalstva. Da se Nemčija pripravlja na novo vojno, je gotovo, ker hoče združiti vseh 80—90 milijonov Nemcev v Evropi v eno državo.

Velika ruska naročila v Angliji

Za izboljšanje razmerja med Anglijo in Rusijo je značilno, da je ruska vlada naročila v Angliji 20.000 ton jeklenih cevi vseh velikosti. To ogromno naročilo bodo razdelili na vse v poštev prihajajoče angleške tvrdke. To naročilo spada med največje, kar jih je kedaj dobila industrija za izdelovanje cevi. Cevi bodo v Rusiji porabili za letalstvo, za železnice in za razne jeklarske tvrdke.

Slepega človeka vse pomiluje — pa kdo od slepeca je še večji siromak? domišljavi bedak.

Nad vse ti bodi ljuba zemlja domača! Kajti v tujini je dostikrat grenka najstajša pijača.

Nemec Ivan.

Kmetovo vstajenje

Povsod popje — vonj prvega cvetja duhti — tako lepa si zemlja, tako lepa — toliko želja je po tebi! Si-li kmetova zemljica ti! Koliko solza, žuljev, trpljenja, muk in krvi skrivaš v sebi! — ne govori zemlja — ne razkrivaj moje gramote!

To je bilo davno . . .

Nepregledna pusta polja, goste šume, visoka trava — vse to je objemalo zemljo, ki je bila tako tiha in ni poznala svojih trpinov. Pa je prišel naš slovenski ratar — pokosil travo, očistil šume in prva brazda je blestela v solncu, v naših dolinah. Skrivnostno so šumele reke naših dolin. Drava je šepetala Savi — naš kmet je prišel, Sava Donavi — Slovan je tu! In močno je zavalovila Soča proti Adriji ter napolnila vsa polja slovenskemu kmetu. Tiho je prihitela Bosna in ponosna rekla Savi: Naš kmet je tu! —

Brazda se je vrstila za brazdo. Pusta polja so se spremenila v plodne njive in iz te naše zemlje je pognal prvi kruh naših pradedov.

Hvaležno je padel Slovan pred žrtvenik! Zito je gorelo in dim je valovil proti nebu. V srcih je bilo tako sladko, ljubezen in mir sta pla-

polala nad našimi predniki. Stoletne lipe so se sklanjale nad mladci in sprejemale njihovo zahvalo.

»Perun, sprejmi našo molitev! Morana, prizanesi nam — Morana — Morana . . . ohrani nam zemljo našo!«

Tako so molili naši — ko je bila zemlja kmetova, ko ni bilo solza in trpljenja, ko je ob vstajenju narave bilo samo veselje. —

Za veseljem in srečo pa je prišlo trpljenje. Zemlja ni več bila kmetova; tujec je prišel v deželo in tudi zemlja je postala tuja.

Casi so hiteli, leta za letom; stoletja, dva, tri — dvanajst in več stoletij je preteklo. Ob vstajenju leta 1934. pa je kmetova misel spet v zemlji. O, domovina! — Ti s krvjo in solzami pridobljena, ali je tvoja zemlja vsa kmetova? — ali ne steza grabežljivi tujec nenasitnega žrela po tebi? —

In glasno buči skozi gozd in log, čez breg in plan: Ni te vsa zemlja kmetova, ki je trpel za njo in jo ljubil. Pridi ti, velika domovina, in reši zemljo to in onstran meja! Domovina, mi smo tvoji, a zemlja mora biti naša!

Kdaj in kako gnojimo z apnom?

Zmleto ogljikovo-kislo in živo apno trosimo po polju najbolje s strojem za trošenje umetnih gnojil; živo apno pa najprej v kosih pogasimo. V ta namen navozimo apno v kupe kraj njive in ga polijemo z vodo, dokler se popolnoma ne pogasi ali pa ga spravimo v majhne kupe po celem polju. Apneno gasitev v malih kupih izvedemo na dva načina: kupe pokrijemo s tanko talno plastjo in počakamo, dokler se apno samo ne pogasi; ob tem dejstvu vsrkava vlago in ogljikovo kislino iz zraka. Za omenjeni postopek rabimo dalj časa in ga radi tega ne moremo priporočati. Drugi način izvršujemo tako, da uporabljamo za majhne kupe pletene košare, ki jih za kratko dobo namočimo v vodi. V tem slučaju pogasimo apno zelo hitro in ga trosimo že po dveh dneh. Omenjeni način je boljši, čeprav zahteva mnogo dela in večje množine vode; apneno trošenje po polju je hitrejšo in ga tudi hitreje podoravamo. V tem leži velika prednost, čeprav je glavno pravilo za apneno gnojenje, da ga spravimo v suho tlo.

Sicer pa je najboljšo, da apno pogasimo v velikem kupu kraj polja, ker ga potem trosimo s strojem. Če pa apno pogasimo v

majhnih kupih po celi njivi, tedaj ga zameremo trositi le z lopato; ta način pa ni nikdar tako enakomeren kakor s strojem.

Apno pri gnojenju ne sme priti globoko v tlo; najbolje je, da ga podoravamo z brano ali kultivatorjem. Glede časa gnojenja nam ni potrebno posebno paziti; gnojimo lahko z apnom od jeseni do spomladi; glavno je, da ga takoj podoravamo. Z industrijskimi odpadki gnojimo pozimi zato, ker mraz odstranjuje prekomerno vlago. Najbolj moramo gledati na porabo živega apna, ker mora priti v suho grudo; gnojiti moramo z njim ob suhi t. j. ob koncu poletja in takoj po žetvi.

Splošno lahko trdimo, da je gnojenje z apnom odvisno od tla in posetve. Če je tlo suho in lahko, rabimo manj apna; v težki grudi moramo večje količine uporabljati. Na površini 1 ha ob suhih in vlažnih, peščenih tleh, ki rabijo malo apna, izhajamo s Tomasovo žlindro; v slučaju pa, da rabi tako tlo mnogo apna, gnojimo z laporjem ali zmlelim apnencem (20—60 metrskih stotov [q]). Na težkih tleh ob slabem gnojenju računamo 20 q, ob srednjem gnojenju 30—40 q in ob obilnem gnojenju 50—60 q živega apna. L. I.

Za izboljšanje našega kostanja

Korist, ki nam jo donša domači kostanj, obstoji zdaj pri nas v glavnem v lesu in le manj v sadu, ki predstavlja sicer odlično ljudsko hrano, je pa za trg navadno predroben, tedaj mnogo manj vreden kakor debeli kostanj ali maron, ki ga naši trgovci uvažajo povčini iz Italije za drag denar. Ni pa dvoma, da bi to sorto kostanja lahko sami doma pridelovali, in sicer v krajih, kjer so dani pogoji. Zlasti v bolj toplih legah (vinorodnih okoliših) bi nam debeli kostanj donasal lahko prav lepe dohodke. To bi se dalo precej hitro in razmerno lahko doseči s cepljenjem neprestarih in nepregosto stoječih, bujno rastočih samoniklih kostanjevih dreves v krajih z milejšim podnebjem. Cepljenje kostanja ni težko in se ga vsak kmetovalec v najkrajšem času nauči. Najenostavnejši in najlažji, pa tudi najzanesljivejši način je cepljenje za kožo (lubah) v mesecu maju s cepiči, ki smo jih že pozimi narezali.

Da bi se uvajanje debelega kostanja s pomočjo cepljenja v Dravski banovini čim prej pričelo, bo banska uprava priredila meseca maja v srezih Mariboru levem in desnem bregu, Ptuj, Ljutomeru, Konjicah, Šmarju pri Jelšah, Celju, Laškem, Brežicah, Krškem, Novem mestu, Metliki in Črnomlju kratke praktične tečaje o cepljenju kostanja ter je dotičnim sreskim načelstvom že dodelila v to svrhu primerno množino cepičev debelega kostanja (marona) za porazdelitev med udeležence tečajev, tako da si bo mogel vsak od njih že letos cepiti nekaj mladih kostanjevih dreves na lastnem posestvu.

Dan in kraj prireditve teh tečajev kakor tudi rok za prijavo k udeležbi bodo dotična sreska načelstva pravočasno razglasila.

Kmetska mladina naročaj in čitaj svojo edino mesečno revijo »Gruda«!

Mladina

★

Zdrave in vesele velikonočne praznike želimo vsem tovariškim Društvom kmetskih fantov in deklet in vsem našim prijateljem in sodelavcem!

Zveza kmetskih fantov in deklet v Ljubljani

Pogumna mladina

Dandanes doživljamo med mladino velik prevrat, ki je nujna posledica povojnih razmer.

Nekdaj so mladi fantje in dekleta po končanem šolanju lahko dobili razne službe, kolikor so jih hoteli. Danes pa tega ni več: služb manjka na vseh koncih in krajih.

Nekdaj bi mladina v takih razmerah obupavala in deloma še tudi danes obupuje, ker je tudi med mlajšimi ljudmi še dosti takih, ki prav nizko cenijo ročno delo. To so seveda ostanki starega fevdalizma, ki je smatral, da n. pr. uradniški sin nikakor ne sme postati dimnikar! Hvala bogu, večina današnje mladine je pa že drugačna.

V Mariboru se je prijavil učitelj — brez službe — za dimnikarskega vajenca. Srednješolec z maturo je vratar v hotelu, 15 mladih izprašanih učiteljc je šlo delat v tovarno, doktor, pravi doktor, pa se uči za peka . . .

To je velik prevrat, ki bo mladini samo koristil. Taki korajžni mladini pa vsa čast!

★

Skaručna. Ustanovni občni zbor Društva kmetskih fantov in deklet na Skaručni se je vršil v nedeljo 11. marca t. l. ob 3. uri pop. v Vodečih dvorani, fantje in dekleta so se odzvali v lepem številu, ker vedo, da je od njih samih odvisen ves uspeh. Predsednik pripravljalnega odbora tov. Podgoršek je otvoril zbor in poročal o dosedanem delu prip. odbora in naglašal potrebo organizacije, sloge in discipline med kmetsko mladino. Nato je pozdravil delegata Zveze kmet. fantov in deklet tov. Dr. Srečka Goljarja, ki je v svojem govoru razpravljal o našem programu ter delu, ki ga mora vršiti naša kmetska mladina za svojo boljšo bodočnost. Za svoja izvajanja je žel splošno odobravanje. Tajnik tovariš Bohinc je orisal podrobno delovanje društva, ki je pod vodstvom režiserja tov. Pahorja, tuk. šol. upravitelja vprizorilo na pustno nedeljo veseloigro »Izgubljeni in zopet najdeni mož« in »Dva gospoda, in en sluga«. Igrri sta dobro uspeli. V odbor smo izvolili naslednje tovariše in tovarišice: Alojzij Podgoršek, predsednik, Minka Vode, podpredsednica, Matevž Bohinc, tajnik, Andrej Pustovrh, blagajnik. Odborniki: Franc Polaček, Matevž Pustovrh, Alojz Drešar, Kati Jeras, Manica Osèl in Ludvik Kosec. Nadzornika: Andrej Podgoršek in Mirko Vode. Načelnik Dram. odseka: šol. upr. Gvidon Pahor. Članarina se je določila na Din 6 letno. Na predlog tov. Pahorja se je sklenilo, da se priredi v nedeljo 15. aprila igra »Pri Hrastovih«. — Začeli smo dobro in skrbeli bomo tudi za naprej tako.

Šmartno pri Litiji. Društvo kmetskih fantov in deklet je imelo svoj 2. redni občni zbor v nedeljo, dne 18. marca ob 3. uri pop. Naši organizirani fantje in dekleta so podali izčrpna poročila o delovanju društva v preteklem letu. Ni šlo vse tako kot bi želeli, vendar smo vztrajali, se izpopolnjevali in dosegli lepe uspehe. To nam pričajo mnoge prireditve, predvsem velika kmetska manifestacija s tekmo koscev, ki je bila dokaz, da se kmetski človek prebujajo, v prvi vrsti pa naša mladina. Omenjene prireditve se je udeležilo na tisoče ljudi in tudi sam ban Dravske banovine Dr. Dragó Marušič, s čimer smo se čutili zelo počaščene. Tudi vse ostale prireditve so dokazale, da je Društvo kmetskih fantov

in deklet najvažnejša in najsodobnejša mladinska organizacija, potem katere se bomo povzpeli do potrebne izobrazbe, vzgoje in si priborili vse, kar nam po pravici pripada. — Občni zbor je bil zelo živahen in je potekel v najlepšem redu. Člani in članice so se v društveno življenje močno vživeli, tako da lahko od njih mnogo pričakujemo. Za prihodnje leto smo izvolili v odbor naslednje tovariše in tovarišice: Tone Breztnikar, predsednik, Franc Repina, podpredsednik, odborniki: Pavla Hostnik, Mici Ambrož, Albin Rozina, Slava Grabnar, Janko Hostnik, Bina Božič, Albina Mandelj, Tina Lambergar, Franc Mankovč; nadzorniki: Janko Kepa, Josip Strman in Franc Hostnik.

Dobrunje. Društvo kmetijskih fantov in deklet v Dobrunjah je priredilo s pomočjo sreskega kmetijskega odbora za ljubljansko okolico tri-dnevni vrtnarski-zelenjadarski tečaj. Predaval je vrtnarski strokovnjak g. Josip Štrekelj iz Ljubljane. Predavanja so bila res zanimiva in bodo udeležencem gotovo koristila.

Na cvetno nedeljo pa je društvo vprizorilo veseloigro Charleyeva teta. Čeprav so bili nekateri igralci šele prvič na odru, so vsi svoje vloge prav zadovoljivo rešili, tako, da je ta igra z veselo smešnimi prizori spravila gledalce v prav veselo razpoloženje.

Sporočamo, da ima društvo igro v 11 izvodih in si jo tov. društva, ki jo žele vprizoriti, lahko izposodijo.

Lavrica. Društvo kmetijskih fantov in deklet iz Dobrunj vprizori na velikonočni ponedeljek ob pol 4. uri popoldne v društveni dvorani na Lavrici veseloigro v treh dejanjih »Charleyeva teta«. Vabljeni!

Društva kmetijskih fantov in deklet v Beli krajini. Zanimanje za društva kmetijskih fantov in deklet v črnomeljškem srezu raste iz dneva v dan, ter se pripravljajo ustanovitve teh za našo kmečko mladino tako zelo koristnih društev na večjih krajih. Baš belokranjska kmetijska mladina je do sedaj bila popolnoma neorganizirana, nihče se ni brigal za njo. Na naši vasi se pa sedaj opaža novi duh, kmetijska mladina prevzema svojo bodočo kulturno izobrazbo v svoje roke, kar popolnoma odgovarja potrebam današnjega časa. Belokranjski fantje in dekleta, le pogumno na delo; bodočnost je vaša!

Tepanje. Pretečeno nedeljo popoldan je priredilo Društvo kmetijskih fantov in deklet praktičen tečaj o škropljenju in čiščenju sadnega drevja. Sr. kmet, referent tov. Nemeč nam je obrazložil in praktično pokazal kako je škropljenje obaviti. Navzočnih je bilo čez 50 tovarišev in tovarišic, ki so z zanimanjem poslušali predavatelja.

Društvo pripravlja igro Nar. poslanec, ki jo bo priredilo na prostem. Med člani vlada izredno zanimanje za napredek, spoznavajoč, da je od nas samih odvisna bodočnost.

Občni zbor društva se je vršil 11. marca. Na zboru so poročali tov. Gajšek, Kulterer in Nemeč. Izvolila se je društvena uprava, prosvetni in gospodarski ošek. Sedaj imamo 30 članov in upamo, da se bo število podvojilo.

Rožni dol pri Semiču. V nedeljo 11. marca smo tudi pri nas postavili temelj mladinski organizaciji »Društvo kmetijskih fantov in deklet.« Vršil se je ustanovni občni zbor, katerega so se fantje in dekleta udeležili v velikem številu. Navdušenje je veliko, kar nam daje zagotovilo, da nečemo biti najzadnji. Po poročilih in debati smo si izvolili naslednji odbor: Franc Hutar, predsednik, Francka Šobar, podpredsednica, Jože Plut, tajnik, Mavsar Janez, blagajnik; odborniki: Alojzij Jakša, Matija Škedelj, Alojzij Rauch, Francka Škedelj, Janez Derganc, Alojzij Perkovič. Za načelnika dramatičnega in godbenega odseka smo izvolili tov. Stane Dolence. Nadzorniki: Franc Škedelj in Janez Lovrin. — V nedeljo 18. marca smo v tukajšnji šoli priredili prvo igro, tridejansko »Užitkarjic«. Gmotni uspeh prireditve je bil dober, moralni še bolj, ker so člani in članice videli uspehe lastnega dela, kar jim bo vzpodbuda za nadaljnje delo.

Št. Vid nad Ljubljano. Da damo tudi našim dekletom priliko za njihovo izobrazbo, smo priredili pod okriljem našega Društva kmetijskih fantov in deklet večerni gospodinjstki tečaj, katerega je posečalo 12 deklet — naših članic. Poleg praktičnega dela so se vršila predavanja iz gospodinjstva, vrtnarstva, ročnih del, zdravstva in drugih kulturnih panog. Sodelovali so izključno domačini, naše učiteljstvo, zdravnik in drugi. Vsem izrekamo najlepšo zahvalo! — Tečaj je trajal 6 tednov, katerega slavnostni zaključek se je vršil v soboto 17. marca t. l. v dvorani g. Kratkyja. Zaključnega večera so se udeležili mnogoštevilni gostje, med njimi predsednik naše Zveze tov. Kronovšek, zastopnik kmetijskega oddelka banske uprave g. Krošelj, stari tečajarji in drugi. Večer je bil prav lep dokaz agilitete naših članov in članic in s tem napredka naše organizacije.

Dopisi

★

Iz Šmartnega pri Litiji

Nadejali smo se, da bomo velikonočne praznike lepo v miru preživeli, pa se je nekaterim zahotelo, da so baš za Velikonočne praznike zanesli ponoven volilni vihar med šmarske občane, ki so že 15. oktobra preteklega leta, podrlji vse mostove, ki vodijo v prejšnje politično stanje s tem, da so se izrekli za pošteno jugoslovansko narodno politiko tudi v občinski upravi.

Naša iskrena želja je bila, živeti v popolnem miru, z vsemi soobčani ter služiti koristi vseh občanov, to dokazujejo dela, ki so izvršena v vseh panogah narodnega gospodarstva, v kolikor spadajo v delokrog Šmarske občinske uprave.

Vidna dela, ljudskega župana gosp. Josipa Strmana, bolijo v prvi vrsti one, ki vidijo, da jim punktaška politika ne gre več v klasje. To so ljudje, ki so služili v prejšnjih časih v občinskem odboru le za glasovalni stroj bivše SLS ter prespali najboljše čase, ne da bi mogli pokazati le na en sam njih uspeh v tej ali oni panogi občinskega gospodarstva. Zavedajo se, ti »navidez prijateljci« kmeta, da so v najtežjih časih zapustili odgovorna mesta ter se vsedli v voz punktaške politike, v namenu da bi zdrav narod izvodili ponovno v politično slepo ulico. V dosego svojih političnih namenov, se poslužujejo splošne gospodarske krize, da bi dobro vedo, da bi bilo punktaškega gospodarstva v vsakem slučaju, le žalostni konec. Njih uspeh bi bil popoln, da bi le izrezali Šmarsko občino iz vsega javnega življenja ter zagreblili ves njen gospodarski razvoj.

Javna dela, zniževanje klancev na cestah, preskrba koroze semenskega krompirja umetnih gnojil, galice, podpiranje bednih z živili in brezposelnih z delom, in številne prošnje, pa dokazujejo, da občinska uprava z g. Josipom Strmanom vrši do vseh občanov svojo dolžnost.

Da uživa g. župan popolno zaupanje v javnosti dokazuje tudi dejstvo, ker so ga gg. župani iz Litijskega sreza izvolili v banovinski odbor za javna dela, ki se bodo vršila v litijskem srezu ter se bo z njegovo pomočjo skušalo doseči nadaljevanje del, na banovinski cesti Litija—Reka—Radeče, kjer bodo prišli do kruha delavci, vozniki in obrtniki.

Novi občinski proračun izkazuje delno znižanje izdatkov, štednja se opaža v vseh postavkah in čisto prav je da se štiti davkoplačevalec.

Občani! V nedeljo, dne 15. aprila imamo ponovne občinske volitve! Prepričani smo, da boste tudi ob tej priliki poverili zaupanje mozem sloge in dela!

Punktaši in separatisti so svojo politično karijero že davno zaigrali! — Zato volilci bodi-

te uvideni in preiščljajte, da ne bo pozneje kakega kesanja.

Vam g. urednik! — in vsem občanom želimo vesele Velikonočne praznike! Šmarčani.

Važno predavanje

Laverea. Na praznik sv. Jožefa smo imeli v šoli na Laverci kmetijsko predavanje o temi »Naše travništvo.« Kljub temu, da so bili vsi kmetovalci o tem predavanju obveščeni, smo morali na žalost ugotoviti, da je bilo navzočnih samo dvanajst posestnikov. Predavanje se je vršilo v šoli in skozi okno smo videli, kako se mladina zabava v bližnji gostilni in ignorira probleme, kateri so za kmeta življenjske važnosti. Prejšnji dan je bila igra, katere se je udeležilo nad dvesto ljudi. Veseli nas, da se naše ljudstvo zanima za kulturne prireditve, vendar pa ne moremo molčati, da se isti ljudje — skoraj sami kmetje — ne zanimajo za težnje svojega stanu. Medtem, ko se država, banovina in nešteto drugih ustanov trudi, da bi kmeta izobrazila ter dvignila njega in njegovo produkcijo, se ta kmet ne zanima za nikak napredek. Šolski upravitelj g. Mirko Kosin je pozdravil navzočne ter se zahvalil g. predavatelju za njegovo zanimanje za naše težnje ter izjavil, da bo njegovo predavanje za našo okolico velevkoristno, kajti naši travniki so v slabem stanju in premalo se zavedamo starega pregovora, kateri pravi, da »krava se molze pri gobcu.« Nato je prevzel besedo predavatelj g. inž. Muck, sreski ekonom. Ker je vsebina predavanja važna za vse naše kmete, bom v par stavkih podal izvešček predavanja samega. Pri živinoreji je glavni faktor krma. Vsaka pasma bo ob dobri krmi dobro uspevala. Pri 15 kg manj dobre krme da krava dnevno 4 l mleka. Pri 15 kg dobrega sena da krava 10 l mleka; pri isti količini zelo dobrega sena, dobimo 16—18 l mleka na dan; pri 15 kg prvovrstnega sena pa 22 l mleka. To pravilo velja samo pri dobrih kravah. Za mleko je seno boljše od detelje. Ako nam da krava več mleka pri isti količini krme, je znamenje, da višek mleka črpa iz lastnega telesa. Ako hočemo dobiti višek 5 l mleka, moramo senu dodati še kakšno močnejšo krmo. To dosežemo s tem, da damo kravi dnevno 3 kg žita, kar stane okrog 4 Din, ali 2 in pol kg otrobov za približno 3 Din ali 1 kg lanenih tropin za 2 Din itd. Te tropine se zmleje in krmi suhe. Trgovci mešajo tropinam razne tvarine (želod), v katerem slučaju, se razume, da te številke ne drže. Po raznih poizkusih pa smo dognali, da je najboljša, da denar, katerega smo namenili za nabavo močnih krmil, porabimo za izboljšanje travnikov. Kako naj torej izboljšamo travnike? Naši travniki imajo premalo apna, na katerem raste le kislno seno. Apno je torej potrebno, da zemljo mobilizira. Ako apna ni, tudi umetna gnojila ne pridejo do veljave. Posebno na barskih tleh je apno neobhodno potrebno ker ga v tej zemlji sploh ni. Poapni naj se vsako 4. ali 5. leto. Ako prvo leto ni uspeha se ne smemo ustrašiti, ker ponekod ima zemlja tako malo apna, da večkrat prvo leto dodatek apna sploh ne pride do veljave. Govori se, da apno izžrpuje zemljo. Radi tega naj se doda še kakšno umetno gnojilo. Pri superfosfatu in Tomasevi žilindri se širijo detelje. Ako se torej forsira to gnojilo več let se (v štirih letih) detelja izžrpa in nato nam bodo rastle same kiselce. Zato je treba dati vsako leto drugo gnojilo. Vsak naj si sestavi kolobar po katerem redu naj gnoji (n. pr. 1. leto apno, 2. tom. žl., 3. kompost in gnojnico, 4. gnoj, 5. leto zopet apno itd.). S tem sistemom dosežemo najboljšo košnjo. Košnje naj bodo zgodnje (raje pred cvetjem kot pozneje). Pogrešena je domneva, da naj se pusti, da seme izpade, kajti travno seme pade na mah, tam skali in umre, medtem ko pleveli kar so bolj odporni uspejo in se širijo. Ko je trava oddala seme je že odživela je torej dala od sebe najboljše. Ako se hoče travnik podsejati naj se to naredi po prvi košnji s tem, da se zemlja z braun razrahlja in potem s primerno mešanico podseje. Zato naj kmetje

kupijo seme pri banski upravi, katera potom svojih strokovnjakov pripravi to seme iz večih trav prikladnih za dotično zemljo. G. Kosin je izjavil, da bo na šolskem vrtu napravil učno travišče na katerem bodo vaščani spoznali razne trave, kajti banska uprava večkrat ne more strankam postreči z zaželenim semenom ker razne trave imenujejo v vsaki vasi po svoje.

Navzočnim je bilo razdeljeno več knjig Kmetijske Maticice. Posetniki predavanja so si ogledali tudi šolski vrt, ki je strokovnjaško obdelan ter ga cela okolica občuduje.

Oplotnica. Dne 25. marca t. l. smo zaključili 2. gospodinjski tečaj. Zaključek je bil prav lep, saj so dekleta skrbno pripravile lepo razstavo, ki je vsakomur povedala, kaj se lahko iz majhnega napravi. V lepih besedah je vzpodbudil tov. Kulterer dekleta k delu doma in v javnem življenju ter kot delegat sreskega kmetijskega odbora v imenu predsednika g. Krizniča in g. narodnega poslanca Gajška želel veliko sreče pri obnovi naše vasi.

Zbelovo pri Poljčanah. Dne 4. aprila prične pri nas trimesečni kmetijsko-gospodinjski tečaj za dekleta. To je sedaj že tretji v konjiškem srezu zadnji čas. Priznamo, da se za prosveto kmetijske mladine še prej v boljših časih ni toliko storilo kot danes. Upamo, da bo našemu rodu zasijala boljša bodočnost.

Konjice. Pripravljamo se na vinsko razstavo, ki se bo vršila dne 15. in 16. aprila. Ob tej priliki se bo vršilo zborovanje Zveze slovenskih kmetov, pododbora v Konjicah, dopoldne po otvoritvi razstave pred Sresko hranilnico. Popoldan pa se vrši zbor kmetijske mladine in volitev pododbora za srez Konjice. Izdelal se bo tudi načrt za veliko mladinsko manifestacijo s tekmo koscev, ki se bo vršila v juniju za prvaka konjiškega pododbora. Opozarjamo že sedaj vso javnost, da bodo na zborovanjih govorili naši narodni poslanci Mravlje, Koman in Gajšek, po možnosti pa tudi drugi.

Loče. V nedeljo dne 25. marca so se zbrali pri Valantu sami odlični kmetovalci, da se pomenijo o važnih gospodarskih vprašanjih, ki tarejo današnji svet. Na zborovanju sta poročala narodni poslanec tovariš Gajšek in sreski veterinar tovariš Kulterer. Obširno sta razpravljala o smernicah in delu na vasi, ki se mora v bodoče povzeti, da bo bodočnost kmetova boljša in Jugoslavija še močnejša.

Soglasno so prisotni ustanovili krajevni od-

bor zveze slov. kmetov in sklenili resolucijo, da se agrarna reforma na veleposestvu Windischgrätzka izvede popolnoma. Za predsednika krajevnega odbora je bil izvoljen Cugmas Vinko, stari in odličen borec kmečkih pravic. V Ločah še ni bilo tako lepega in tako prisrčnega zbora; vsem je bila pri srcu ena želja: *zboljšanje položaja našega naroda, za srečo kmetijske Jugoslavije.*

Iz Črnomlja

I.

Zanimanje za zidavo betoniranih jam za kisanje krme je v črnomeljskem srezu izredno veliko. Kar je povsem razumljivo, ker so jame za kisanje krme baš za sušne kraje, kjer primanjkuje krme, t. j. v Beli krajini, zelo potrebne in umestne.

II.

Sreski kmetijski odbor v Črnomlju je skupno z vsemi občinami in kmetijskimi organizacijami podvzel akcijo, da se še letos izgradi v Črnomlju veliko združeno skladišče z združeno kletjo in s čistilno postajo. Primernih zgradb v Beli krajini primanjkuje in vsled tega se ne more razviti združništvo in predvsem vnovčevanje kmetijskih pridelkov. Upamo, da bodo oblasti to koristno akcijo izdatno podprle, kajti je kmet steber države, kakor se to tako pogosto čuje.

III.

V vseh modernih državah, kjer se kmeta ceni po njegovi resnični vrednosti, predvajanje poučnih kmetijskih filmov ni ničesar novega. Kmetijska družba v Ljubljani se zanima tudi za to važno zadevo, ter je s pomočjo agrikulturno-kemičnega urada v Zagrebu predvajala dne 18. marca v Črnomlju zelo zanimivih kmetijskih filmov v nabito polni dvorani Sokolskega doma. Hvala gre predvsem šefu agrikulturno-kemičnega urada v Zagrebu, g. Pučniku, ter Kmetijski družbi in agilnemu tajniku g. Franju Kafolu, ki je neumorno tolmačil kmetijske filme zbranim kmetovalcem. Pri tej priliki moramo pohvaliti tudi nekatere učitelje in učiteljice, ki se niso-le sami udeležili kmetijsko-filmskega predavanja, temveč so seboj privedli tudi kmetško mladino. Pa tudi Sokolsko društvo zasluži javno pohvalo, ker je pod ugodnimi pogoji odstopilo svojo veliko dvorano za to prireditvev. Vsakdo izmed obiskovalcev je imel priliko se

prepričati, kako lepi uspehi se zamorejo doseči s pravilno uporabo umetnih gnojil.

Sreski kmetijski odbor v Črnomlju. Novo izvoljeni sreski kmetijski odbor v Črnomlju je dne 22. marca t. l. imel svojo sejo, ter se je konstituiral sledeče: Franc Majerle, posestnik iz Črnomlja, predsednik, Stefan Štukelj, pos. Ručetnavas, predsednikov namestnik, Emeran Stoklas, sres. kmet. referent, tajnik, Janko Matkovič iz Goleka, blagajnik, ter člani odbora Peteh Matija, pos. in predsednik občine iz Adlešičev, Šercelj Franc, pos. iz Kota, Šterk Peter, posestnik in predsednik podružnice K. D. v Starem trgu, Franc Špehar, pos. in bivši župan iz Sinjega vrha. Novemu sreskemu odboru želimo veliko uspehov!

Novice

★

Obsojeni zločinci

Zaradi soudeležbe pri umoru pokojnega bivšega ministra Mirka Neudorferja je sodišče za zaščito države v Beogradu obsodilo:

1. Frana Zrinjskega na smrt,
2. Tomaža Kermena na dosmrtno ječo,
3. Stepana Pizeto na smrt,
4. Mija Kelemena na 1 leto strogega zapor,
5. Marka Krobota na 5 mesecev strogega zapor.

Pozdrav naših fantov-vojakov

Vsem čitateljem »Kmetijskega lista« in »Grude«, tovarišem in tovarišicam želimo vesele Velikonočne praznike in obilo zadovoljstva, slovenski fantje, služeči v 30. peš. puku: Slomšek Karol, Ponikva ob juž. žel., Mastnak Ludvik, Dramlje pri Celju, Kukovič Ferdo, Sv. Jurij ob juž. žel., Javornik Oskar, Dev. Marija v Polju, Ravnik Franc, Kranj, Kos Jože, Trbovlje, I. Dobovišek, Sv. Jurij ob juž. žel.

Voščilo: Slovenski fantje 432, eskad. 4. vazd. puka Zagreb, želijo vsem slovenskim fantom in dekletom, tovarišem in tovarišicam, vesele Velikonočne praznike: Puh Franc, Laško, Kreps Anton, Laško, Lipuš Ferdo, Maribor, Vauhnik Franc, Maribor, Kolar Josip, Marenberg, Jakopič Alojz, Dobropole, Hribar Anton, Škofljica, Jug Valentin, Črnomelj, Karba Rudolf, Ljubljana, Selan Anton, Ljubljana.

E. Stoklas:

Ugovori proti štajerski kokoši in njih tehtnost

(Nadaljevanje.)

Brez vsake podlage je nadalje ugovor o šibosti piščancev. Nasprotno, opetovano je ugotovljeno, da se piščanci selekcionirane štajerske kokoši ob pravilni gojitvi *odlično razvijajo in hitro operijo*. Ne redko doseže tromeščna jarkica do 900 g, petelinčki pa celo do 1 kg teže!

Citali smo za tem proti štajerkki še nadaljnje pomisleke in sicer:

1. Da gojitev štajerskih kopunov ni rentabilna.

2. Da štajerka uhaja in se potepa in

3. Da še ni selekcionirana(!), ter se vsled tega ne more uvesti kot splošna in edinstvena pasma. Tudi ti ugovori so povsem neutemeljeni. Kako je s štajerskimi kopuni? Pred desetletji so se iz bivše štajerske izvažali kopuni v velikem številu, pod renomiranim imenom: »štajerski kapunic«. Svetovna vojna in zanemarjanje perutninarstva v prvih povojnih letih, predvsem pa uvajanje tujih, manj prikladnih kokošjih pasem in mešanje istih s štajerkko, so to nekdanje cvetočo gospodarsko panogo skrčili na minimum, tako da nam je ostal le še — dober glas.

Baš radi nedosegljive finoče mesa inozemstvo niti danes ni pozabilo naših kopunov ter je povpraševanje po štajerskih kopunih (>pou-

lards de Styrie«) tako veliko, da bi tudi v slučaju vagnskih pošiljatev ne mogle postreči vseh naročnikov. Prodajna cena kopunov se suče okoli 30 dinarjev za kg. Prehrana enega kopuna stane okoli 50 dinarjev, a za njega prejmejo že na domačem tržišču (Bled, Ljubljana) preko 100 Din. Inozemstvo s svojo valuto jih plača kajpak še dražje. Vsled tega ni govora o nerentabilnosti gojitve kopunov in kaj takega morejo trditi edino le nepoznavalci gospodarskih prilik in tržnih razmer. Štajerski kopuni so pod tem imenom in kvaliteto znani skorajda po vsej Evropi. Pri tem je najbolj zanimivo dejstvo to, da o leghornkopunih ali pa kopunih ostalih kokošjih pasem nismo do danes še slišali ničesar, pa tudi nihče ne povpraša za nje. Iz razloga, ker se *edino le selekcionirana štajerka odlikuje po izredni mesnatosti prs, odlikuje se pa po vrhu še s fino kakovostjo mesa in po belini kože*. Ostale kokoške pasme so namreč žoltokožne, tega pa svetovni trg nikakor ne mara. (Štajerske kopune, vsako množino, kupuje tudi Kmetijska družba v Ljubljani.)

Štajerki očitajo kot že omenjeno, uhajanje in potepanje. Res je, štajerka se šeta in kreta na okolu in brska preko celega dne. Zlasti pod sadnim drevjem išče neumorno razne škodljivce sadjarstva. Na ta način si preko leta večji del hrane poišče in preskrbi sama ter je njena gojitev in vzdrževanje vsled tega zelo poceni. Za dandanašnje gospodarske prilike in za našega malega, obubožanega kmeta je to zelo važna

okolnost! Rejci štajerke so zaradi tega zelo zadovoljni s to pasmo, ker jim kokoši ne postajajo stalno okoli vrat, čakajoč hrane, kakor je to pri drugih pasmah običajno.

Glede barve perja najdemo štajerko s sledječimi tremi variacijami: 1. rujava in jerebičasta, 2. bela in grahasta.

Nasprotniki štajerke navajajo neizenačenost rjavo-jerebičaste štajerke kot dokaz, da še ni selekcionirana (!). Ta povsem zunanji znak plemenitosti pasme ne vpliva hvala Bogu prav nič na nesnost in neprekošnjivo skromnost štajerke, ter na ostale njene dobre osobine. (Ako to že ni bil poprej, tudi človek ne postane plemenit šele takrat, kadar si radi zunanosti obleče črno svečano obleko.) Nasprotno, praktična izkustva nas celo silijo, da bi se naj navedene barvne nijanse rjavo-jerebičaste tipa gojile tudi v bodoče, ter izločila ta ali ona nijansa šele kedaj pozneje. Važna je tudi bela štajerka; v njej imamo selekcionirano podpasma, katera more v najbližji bodočnosti popolnoma izriniti leghornko, potomko tuje italijanske kokoši, ki jo že danes v vsem nadkriljuje. V splošnem so pa starejši, izkušeni perutninarji mnenja, da je raznobarvnost štajerke najboljši dokaz o *veliki razvojni zmognosti te kokoške pasme*. Med tem ko so druge kokoške pasme več ali manj že dosegle kulminacijsko točko svojega razvoja.

Najboljši dokaz o odpornosti in vobče o veliki vrednosti štajerske kokoši je golovo tudi

Naš šport. Preteklo nedeljo so priredili naši smučarji na Planici na Gorenjskem velike skakalne tekme, katerih se je udeležilo tudi lepo število mednarodno znanih in priznanih športnikov. Na teh tekmah so postavili tudi nov svetovni rekord v skoku na smučeh na daljavo 92 metrov in pa nov jugoslovanski rekord na daljavo 66 metrov. Posebno navdušeni pa so bili naši in tuji športniki nad našo skakalnico, o kateri trdijo, da ni samo najboljša v Evropi, ampak na svetu sploh. To skakalnico pa so napravili samo naši domači ljudje; dokaz, da znamo tudi mi nekaj, samo če hočemo!

Ad dnevne:

Izkoriščanje delavcev in države. V podjetju »Jugoslovenska destilacija lesa« v Tesliču so čez tri leta množine prejetega lesa napačno zaračunavali, v sled česar so delavci in država oškodovani za milijonske zneske. To zadevo preiskuje sedaj posebna državna komisija. Vodja podjetja je tujec, ki si je šele nedavno pridobil naše državljanstvo.

Za poplavljenca v Lučah je nakazala banska uprava 5000 Din podpore.

Smola. V neki ljubljanski trgovini so vlomilci navrtali železno blagajno, a našli so v njej le 85 Din!

Kathreiner Kneippova sladna kava je s svojo kakovostjo in izdatnostjo nenadkriljiva! Pazite na tovarniški znak!

Nevarna vlomilska družba na varnem. Zagnjic smo poročali o drznem vlamu v Makolah. Vlomilce, ki pa imajo na vesti še lepo vrsto drugih zločinov, so koncem preteklega tedna vse prijeli in izročili sodišču. Družbo so izdali prstni odtisi neke članice družbe, po katerih so ugotovili, da so to odtis neke Klare Cverlin. Ostalo delo ni bilo pretežavno.

Sramotno ravnanje z delavci. Tovarna pohišstva v Karlovcu dolguje delavcem in uradnikom nad 90.000 Din na zasluzku. Delavci in uradniki so tovarno tožili in dražba tovarne je bila že razpisana, ko je vodstvo tovarne nenadoma prosilo za poravnavo. S tem so delavci prisiljeni, da morajo zopet čakati na izplačilo svojih mezd. Takšno ravnanje se obsoja samo po sebi.

Požari na Dravskem polju. V Šikolah in v Stražgonjčih je te dni pogorelo 3 posestnikom sedem gospodarskih poslopij. Škoda z zavarovalnico ni krita.

v tem, da je ta pasma uspevala in se obdržala na bivšem Štajerskem ob najtežjih obstojnih prilikah tolika stoletja! Razne moderne pasme so pa ravno tako naglo izginile, kakor hitro so prišle. Nemcem na primer se ne more očitati, da niso dobri perutninarji. In kaj delajo? Štajerska kokoš se uvaja v vse pokrajine nemške države, kjer je ponekod izpodrinila že vse ostale kokoške pasme. Nemški perutninarji je ne morejo prehaliti, dá še več: celo prekrstijo hočejo našo slovensko kokošo z imenom »das rebhuhn-farbige deutsche Edelhuhn« (nemška plemenita jerebičarka). Mi sami se pa po večini niti ne zavedamo, kaj imamo v tej pasmi, katera je tako rekoč ustvarjena za našega kmeta.

Končno roko na srce: kakšen interes bi naj imela kr. banska uprava širiti med kmečkim prebivalstvom potom svojih organov nekaj slabega? Zatorej podpirajmo vsi delo javnih strokovnih zavodov in organov, da se ta plemeni in velekoristna domača kokošja pasma razširi v sleherno hribovsko vasico. Učimo se kopoljenja, da bomo pridelali dovolj enotnega in prvovrstnega blaga za izvoz, kar bo v največjo korist ne le samo peedincu-perutninarju, marveč bo koristilo tudi vsej naši skupnosti.

Brez podpisa se pa v časopisju oglašajo v protivnem smislu žal le ljudje, ki te kokoške pasme iz lastne skušnje prav nič ne poznajo, ki pa hočejo imeti vendar le merodajno besedo.

(Konec.)

Kmetje-dolžniki!

Pravilne zaščite Vaših gospodarskih interesov in ureditve dolgov ni brez „Zašcite“ r. z. z. o. z. v Ljubljani, Masa-rykova ulica 14/II. — Vsak kmečki dolžnik mora postati njen član!

»Rdeči križ« v dravski banovini. »Rdeči križ« v dravski banovini šteje 93 društev z 19.499 člani. Društvo vzdržuje 35 javnih kuhinj, na podporah za mladino pa je izdalo 139.000 Din, zlasti v rudarskih okrožjih.

Opozorilo. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani opozarja v zmislu razpisa ministristva socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu z dne 24. februarja 1934 Br. 1082 vse domače izdelovalce strojev, kakor tudi vse dobavitelje v inozemstvu izdelanih strojev, da ne dobavljajo strojev brez zaščitnih naprav, ki so predpisane v naši državi. V bodoče se ne bodo izdajala več dovoljenja za postavitev strojev v tovarnah in delavnicah, ako isti ne bodo opremljeni s predpisanimi zaščitnimi napravami.

Za poplavljenca v logaškem okraju je nakazal podban dr. Pirkmajer 10.000 dinarjev za nabavo živil.

V Ljubljano se je vrnil te dni inženjer Fran Dedek, ki so ga Italijani pridržali na potovanju preko Reke na Sušak pol leta v preiskovalnem zaporu. Sedaj so se prepričali, da inženjer Dedek ni ničesar zakrivil.

Ponarejene hranilne knjižice. Policija je v Ljubljani prijela družbo mlajših ljudi, ki so v pristnih hranilnih knjižicah male zneske ponarejali v večje in potem knjižice prodajali. Ker je pa sedaj trgovina s hranilnimi knjižicami precej razvita, bo prav, da se vsak pred nakupom kakšne knjižice prepriča pri dotičnem denarnem zavodu, če je knjižica popolnoma v redu.

KLOBUKE v najnovjših pomladanskih barvah in oblikah ter razne športne čepice nudi po nizkih cenah

MIRKO BOGATAJ
trgovina klobukov in čepic
LJUBLJANA, Stari trg 14

Sprejemajo se popravila Solidna postrežba

Sin ubil očeta na sodišču. Kmet Filip Mahajlovič iz Krnjaka se je že dolgo praval s svojim sinom zaradi nekega zemljišča. Ko pa je bila razpisana na sodišču razprava o tej pravdi, je prišlo na hodniku sodišča do hudega prerekanja med očetom in sinom, dokler ni sin v jezi zabodel svojega očeta z nožem, da je ta na mestu izdihnil.

V kaznilnici v Mariboru, ki obstoji že 45 let in kjer je prostora za 511 obsojencev, so »sprejeli« v vseh 45 letih 12.981 kaznjencev.

Lepi uspehi svinjere na Dolenjskem. Pitališče svinj v Št. Lovrencu na Dolenjskem je prodalo lani meseca decembra 362 kil težko svinjo, letos marca meseca pa drugo, ki je tehtala 370 kil. V 15 dneh se je zredila žival za 35 kil. Pretekli ponedeljek pa so pripeljali v Ljubljano več mladičev, ki so jih nekaj vzgajali tudi okoliški posestniki po primeru pitališča, in ki so tehtali pri 8 mesecih starosti že do 150 kil. To je dokaz, da se daje tudi v današnjih težkih časih z razumnim delom doseči lepi uspehi.

Sleparski duhovnik. Po deželi okrog hodi neki Vlado Bodnik, ki se izdaja za duhovnika iz Paragvaja. Oglašja se najrašji po župniščih, kjer vrši razne sleparije. Govori hrvatsko, nemško, rumunsko in latinsko. Star je okrog 30 let in v svojem nastopanju izredno okreten.

Zdravnikom v Belgradu se ne godi dobro. Zdravniško društvo v Beogradu je ugotovilo, da živi v Beogradu nad 200 zdravnikov brez službe in posla.

Rudarji in delavci povratniki iz Nemčije, pozor! Kdor je zaostal s plačilom priznalnih prispevkov za invalidsko rento ali rento za nameščence v Nemčiji, to se pravi, kdor ni plačal priznalnih (dobrovoljnih) prispevkov do konca leta 1931 za dobo od 31. decembra 1930. do 31. decembra 1931. in dalje, da si ohrani pravico na rento, naj nemudoma naznanj svoje ime, datum rojstva, ter ime zavarovalnice, pri kateri je bil v Nemčiji nazadnje zavarovan, in sicer naj to piše takoj na naslov: Izseljensko izaslanstvo, Düsseldorf, Capellstrasse 9a, Nemčija. To vsaj do 29. t. m. To velja seveda le za one, ki čakalne dobe še niso dovršili, ali pri katerih invalidnost še ni nastopila. Dovoljuje se jim popraviti zamudo in oživiti izgubljen pravic. Isto velja seveda tudi za delavce, ki bivajo še v Nemčiji.

Bogat oduhu pred sodiščem. V Aleksincu (v stari Srbiji) se bo moral v kratkem zagovarjati pred sodiščem bogat kmet Mirko Pešić, ker je zahteval za posojila svojim sovaščanom po 400 odstotkov obresti! — Tak človek pač zasluži občutno kazen.

Na 20 let ječe je obsodilo ljubljansko sodišče 26letnega čevlarskega pomočnika Ivana Košnika zaradi umora 72letne gostilničarke Ivanke Rozefove v Turniški Mlaki.

Občutne denarne kazni. Finančno ministristvo je kaznovalo z visokimi globami več tvrdk zaradi nedovoljenega poslovanja s tujim denarjem (z devizami). Med drugim je bilo kaznovanih tudi več tvrdk v Ljubljani in sicer 3 tvrdke po 75.000 dinarjev, ena 50.000, ena pa 80.000 dinarjev. — Pravijo sicer splošno, da se trgovcem slabo godi, toda nekateri delajo le še dobre kupčije, če prenoso tako visoke globe.

Zastrupiti se je hotela v Mariboru te dni neka 16letna učenka Katarina D., pa so jo še pravočasno rešili.

Nesreča v rudniku na Prevaljah. Dinamitna patrona je ubila te dni 31letnega rudarja Štefana Krebla. Nesrečnež zapušča 4 male otroke.

Gospodarstvo

Tovarna mlekarske posode v Celju

Milijoni lahko rečemo so šli preko meje naše države v inozemstvo za mlekarske stroje in tovrstno posodo. Ena takih inozemskih tovarn je imela naravnost monopol v naši državi za prodajo mlekarskih predmetov. V prvih povejnih letih se je poleg strojev nabavilo v inozemstvu mnogo mlekarske posode, kakor vrčev, raznih posod za merjenje mleka in shranjevanje smetane. Četudi take vrste posoda še ne predstavljajo stroja, so naši ljudje mislili, da moramo biti navezani na uvoz iz tujine.

Westnova tovarna v Celju je že pred par leti pričela izdelovati vse vrste mlekarske posode kakor: vrče, mere s plavači, švareovke in drugo drobnarjjo. Žal, da je tovarna Westen ostala večini naših mlekarn skoro nepoznana iz mlekarskega vidika, ker bi inache že zdavnaj kupovali cenejšo posodo doma, mesto, da smo naročevali v inozemstvu.

Tovarna Westen ima stalno v zalogi posodo, je pa v stanu izdelati vsake vrste posodo iz najboljše pločevine tudi po želji naročnika. Nekatere mlekarne so vrče naročile in so povsem zadovoljne.

Radi enjenja posode smo imeli vedno težave. Če naročimo vrče v Celju, nam jih cinijo lahko po naši želji, pozneje pa tudi precinijo tako, da nam ni treba dragega obnavljanja. Tudi radi plačevanja stavi tovarna zelo ugodne pogoje ki jih smore vsake mlekarske podjetje.

Upoštevamo torej industrijo, ki zaposluje naše ljudstvo in ne izdajajmo denarja preko meje po nepotrebnem.

Živinorejcem kot mlečnim producentom

Zveza mlekarških zadrug v Ljubljani je poslala svojim članom v 12 okrožnici pod točko 3 in 4 sledeči poziv:

3.) Želimo in kot matična strokovna Zveza tudi zahtevamo, da vse naše članice skličejo zborovanje svojih članov, kjer se odločijo za pobeljenje hlevov. Do 15. aprila 1934 naj bodo vsi goveji hlevi poopnjeni. Beljenje hlevov ni samo iz splošno zdravstvenega stališča potrebno ampak tudi kulturnega. Sledimo vzgledom naprednih živinorejsko mlekarških zadrugnikov! Poleg beljenja hlevov želimo, da se uvede v vseh mlekarških zadrugah preiskava krav zlasti na tuberkulozo.

Posameznika bi stal pregled goveda preveliko, v skupnosti se pa izvede za poedineca z malimi izdatki. Mlekarške zadruge, ki oddajajo mleko v konzum, posebno v mesta in industrijske centre, morajo čimprej izvršiti preiskavo goveje živine po živinozdravnikih. Popolne koristi v živinoreji in mlekarstvu smemo pričakovati samo v čistem razkuženem hlevu, kjer prebiva zdrava živina.

4.) Cena mlečnim izdelkom je sedaj toliko ustaljena, da plačajo lahko vse naše zadruge najmanj 1 Din za liter mleka.

Zveza mlekarških zadrug vabi vse kmetovalce, da bi ne oddajali mleka raznim prekupcem in zasebnim mlekarnam ceneje kot 1 Din za liter.

Kmetovalci ne uničite po nepotrebnem cene mleka, ki je itak vedno prepoceni. Iz prodaje mleka v mestih se šele razvidi kolika krivica se godi producentu in konzumentu. To nezdravo razmerje moramo na vsak način izravnati tako, da bo dobil kmet polno ceno in konzument denarja vredno blago.

Zveza mlekarških zadrug za Dravsko banovino v Ljubljani.

*

Superfosfat

Začetnik superfosfatove proizvodnje je Liebig, ki je našel, da je delovanje fosforjeve kisline v kostni moki povoljnije, če pripravljamo (prepariramo) kostno moko z žvepleno kislino. Zato so začetkoma dobivali superfosfat iz kosti in njihovih odpadkov. Šele v sredini 19. stoletja so začeli izdelovati superfosfat iz sirovih fosfatov t. j. soli fosforjeve kisline. Njih najvažnejša najdišča se nahajajo v severni Ameriki (Florida), severni Afriki, (Alžir, Tunis), Belgiji in Franciji. Dokazano je, da je znašala celokupna svetovna uporaba v letu 1911. 60.500.000 metrskih stotov.

Najboljše sirove fosfate dobivamo v severni Ameriki, kjer vsebujejo 76—78% terciarnega, fosforjevega-kislega apna. Na drugem mestu je severna Afrika z 62—68%. Iz tega je jasno, da se je v Italiji razvila precejšnja superfosfatna industrija vsled afriške bližine; italijanska železna industrija je malo razvita in nima nikakih izgledov na večjo proizvodnjo Thomasove žindre — stranskega proizvoda železne fabrikacije.

Pri nas do danes še nismo preiskovali, ali imamo mineralne sirove fosfate; pa se radi tega superfosfat dobiva v prvi vrsti iz kosti in njihovih odpadkov ali iz importiranih mineralnih fosfatov. Imamo v glavnem troje tvornic superfosfata: »Danica« v Koprivnici, »Zorka« v Subotici in hrastniški obrat. V slučaju, da bi se pri nas v večjem obsegu razvila mesna industrija in se v gospodarstvu polagala večja pažnja zbiranju kosti, tedaj bi se tudi superfosfatna industrija lahko lepo razvijala.

Fosforjeva kislina v superfosfatu je top-

ljiva v vodi; zato bi z verjetnostjo lahko računali, da deluje hitro in popolnoma; to pa se v resnici ne dogaja. V zemlji pride fosforjeva kislina iz superfosfata v vezo z apnom, železom in glino. V posebnih prilikah je lahko mogoče, da manjši ali večji del topljive fosforjeve kisline preide v netopljivo ali težko topljivo obliko. Zato je delovanje superfosfata najboljše in najpopolnejše na onih tleh, na katerih imamo ogljikovega-kislega apna, a malo železnega oksida in glinice; v tem slučaju, oziroma v tej grudi preide fosforjeva kislina v sekundarni apnikov fosfat, ki vsebuje povoljno delovanje za daljšo dobo. Zaradi tega je na teh tleh delovanje superfosfata trajno povoljno in lahko uporabljamo večje množine. Tam pa, kjer imamo malo ogljikovega-kislega apna, a večje množine železnega oksida in glinice, se spremeni lahko topljiva fosforjeva kislina v težko topljivo.

Zato uporabljamo superfosfat:

1. na boljših in težkih tleh, na katerih bi druga fosforna gnojila počasi delovala;
2. za one poscvke, ki hitro rastejo in dajejo večje količine (sladkorna pesa);
3. v vseh slučajih, kjer površinsko gnojimo.

*

Nova delniška družba. Kraljevska banska uprava je dala na podlagi akcijskega regulativa g. Franju Novaku, industrije iz Zemuna, in tovaršem dovoljenje, da smejo ustanoviti delniško družbo pod imenom »Tovarna strojil d. d.« s sedežem v Majšperku. Temeljna glavnica znaša 1 milijon Din in se sme zvišati do 10 milijonov.

Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Trgovinska pogajanja med nemško in jugoslovansko delegacijo napreduje normalno. Delegaciji zasedata vsak dan, bodisi v ožjem krogu ali pa v plenumu. Vzporedno proučujeta obe delegaciji splošne določbe o medsebojni izmenjavi blaga kakor tarifne zahteve. Pogajanja potekajo z obeh strani z nenavadno voljo in s popolnim razumevanjem medsebojnih potreb.

Iz naše tekstilne industrije. G. Anton Božič, lastnik tekstilne tvornice na Primskovem pri Kranju, bo zgradil poleg že obstoječe tvornice še barvarno in skladišče za prejo. Komisijška obravnava o tem projektu bo 29. t. m.

Razno

*

Kaj je »avtarkija«?

Kaj pa je zopet to? — bo marsikdo vprašal, ki bo slišal ali bral (mogoče prvič) to čudno besedo. Res je, da je ta beseda za naša useša nenavadna, vendar pa je za sedanje gospodarsko življenje tako važna, da mora to stvar vsak razumeti, kdor hoče kolikaj razumeti današnje gospodarstvo.

»Avtarkija« je starogrška beseda in pomeni človeka (deželo, državo), ki v gospodarskem oziru »sam sebi zadostuje«. Kmet n. pr., ki pridelava doma na svoji zemlji dovolj hrane, dovolj krme, lesa, lanu itd. in ki ima tudi svojo kovačnico in sploh vse, kar potrebuje za svoj obrat, je »avtarkičen«, to je, on zadostuje gospodarsko sam sebi.

»Avtarkične« so tudi tiste države, kjer pridelujejo kmetje dovolj hrane za vse prebivalstvo in kjer izdelujejo obrtniki in industrijalci vse, kar ljudje potrebujejo: obleko, obušala, stroje itd. Taka »avtarkična« država ne potrebuje od tujine in iz tujine nič, ker ima sama vse doma, kar prebivalci potrebujejo za svoje življenje.

Pred vojno se za »avtarkijo« (za »samozadoščanje«) ni nobena država brigala, ampak so razne dobrine med seboj izmenjavali: poljedelske države so prodajale industrijskim državam hrano, za izkupiček za hrano so pa

kupovale industrijsko blago. Izmenjavo blaga so posredovali trgovci.

Med vojno se je pa začel preobrat. Zvezne države (antanta) so šle za tem, da Nemčijo in Avstrijo izstradajo! Ravno tako je antanta prepredila prodajo raznih rud itd. v Nemčijo in Avstrijo, kar je vojaško moč osrednjih držav silno oslabilo. Zato lahko rečemo, da je v svetovni vojni zmagala lakota.

Lakota, in sicer ne samo lakota kruha, ampak tudi še lakota drugih potrebščin, je bila po vojni trd nauk za vse države. Povsod se je pojavila misel: Kaj pa bo z nami v prihodnji vojni, če pride do nje, če bomo tudi mi tako obkoljeni od vseh strani, kakor so bili Nemci?

Ta misel je bila povod, da so začele vse države z vsemi naporimi delati na to, da pridelava vsaka država doma dovolj hrane in da razvije svojo obrt in industrijo tako, da ne bo potrebovala od tujine ničesar, ampak da bo imela vsaka država doma vsega dovolj.

Največ so naredili za svojo preskrbo Nemci. Nemška znanost in tehnika je nemško poljedelstvo tako razvila, da Nemčija ne potrebuje nobene tuje hrane več, pa tudi nobene tuje industrije ne. Kar Nemčija še uvaža, rabi samo za »priboljšek«.

Po isti poti hodi Italija. »Zitna bitka« v Italiji ima namen napraviti Italijo glede hrane (in glede industrije) neodvisno ali »avtarkno«.

Avstrija in Češkoslovaška zasledujeta iste cilje; v Franciji, Angliji in v drugih kolonijalnih državah pa je »avtarkija« že od nekdaj doma.

Prizadevanje po »samozadoščanju« pa je najhujši udarec za agrarne države, ker danes agrarnih produktov skoro nihče ne potrebuje več!

Kdor pa to vé, ta ne bo kar tja v en dan »zahteval« od vlade, naj skrbi za višje cene agrarnih pridelkov. Če ni kupca, tudi ne more biti visokih cen, zlasti tam ne, kjer je agrarnega blaga nad vsakdanjo potrebo. Danes je pač tako, da skrbi ravno zaradi »avtarkije« vsaka država za svoje kmete in za svojo industrijo, neglede na ceno pridelkov in izdelkov drugod.

*

Delavske hiše v Angliji

Anglija je znana kot silno konservativna — pri nas bi rekli: starokopitna — dežela. Angleži poznajo sicer vse moderne iznajdbe in tudi sami so iznašli mnogo modernih stvari, toda svoje stare navade vestno čuvajo in od svoje stare miselnosti ne odnehajo. To vztrajnost v ohranjanju vsega, kar je dobro, četudi je staro, smatrajo mnogi kot temelj moči angleškega naroda.

Ničesar si pa Anglež bolj ne želi kakor imeti lasten, čeprav skromen dom. Lastna hiša — to je za vsakega pravega Angleža ideal, ne glede na to, da smatra Anglež v hišo naložen kapital za najbolj varen.

Bogati ali vsaj premožni Angleži so imeli in imajo že itak vsak svojo hišo. Danes pa je začela želja po lastnem domu prevladovati tudi v revnejših slojih in vse kaže, da bodo res v doglednem času tudi najbolj priprosti delavci prišli do lastnih domov.

Za zidanje malih hiš so si pridobile v Angliji velike zasluge »stavbene zadruge« (»Building Societies«). Te zadruge so nastale v Angliji že pred 50 leti, danes pa jih je že več sto.

»Stavbene zadruge« v Angliji imajo kapitala nad 500 milijonov funtov ali v našem denarju okoli 120 milijard dinarjev. Te zadruge pa ne zidajo same, ampak zidanje samo financirajo. Posojajo pa do 90 procentov potrebnega kapitala, 10 procentov pa mora imeti bodoči lastnik hiše sam. A tudi teh 10 procentov si ni težko izposoditi.

Ta dolg odplačujejo ljudje mesečno ali pa

tedensko in sicer nič več kakor bi znašala najemnina. Kadar pa je hiša amortizirana, to je, kadar je plačan kapital z obrestmi vred, pa preide hiša v popolno lastnino dotedanjega stanovalca.

Po tem sistemu so sezidali na Angleškem zadnja leta skoro 25 odstotkov vseh hiš, od najlepših vil do najskromnejših delavskih hišic.

Zidanje malih delavskih hišic pa daje možnost, da bodo na Angleškem kmalu izginila vsa nezdrava stanovanja (»slum«). Za rešitev tega vprašanja se je zavzela tudi vlada, ki hoče s sodelovanjem »stavnih zadrug« sezidati v par letih 250.000 novih hiš, a javnost zahteva, naj vlada zgradi malih hiš vsaj 1 milijon, da bo stanovanjske mizerije in nezdravih stanovanj v Angliji enkrat za vselej konec.

In pri nas? Pri nas pa gnije les v gozdovih...

★

»Oklo Balkana«

V Beogradu bodo v kratkem izročili svojemu namenu opazovalnico za vreme in zvezdarno, ki tvorita važen del vseučilišča v Beogradu.

Novi zavod sestoji iz več zgradb, kjer so postavljeni potrebni instrumenti. V glavnem posloju stoji ogromen daljnogled, največji in najdražji na Balkanu. Daljnogled je dolg 11 metrov in je na moč podoben velikemu topu. Z elektriko se da naravnati na vse strani. Tudi leče tega daljnogleda so ogromne in zato ga imenujejo »oklo Balkana«. Zvezdoslovna ura in vse, kar spada zraven, se nahaja v 14 metrov globoko pod zemljo zgrajenih prostorih, da ne more mokrota vplivati nanje. Nekateri instrumenti pa so shranjeni pod steklenimi pokrivali, da niti zrak ne more do njih.

★

Milijonarji v Angliji

V Angliji se je kljub gospodarski krizi in silni brezposelnosti število milijonarjev preteklo leto dvignilo za 17, tako da živi sedaj v Angliji 150 milijonarjev, to je takih, ki svoje milijone tudi pri davkarji priznavajo. 150 milijonarjev — to je za razmeroma majhno deželo kakor je Anglija, prav lepo število, zlasti če pomislimo, da moraš imeti v Angliji 1 milijon angleških funtov premoženja in ne le 1 milijon dinarjev. Angleški milijonar mora biti petkrat bogatejši kakor ameriški milijonar, ker velja 1 funt 5 dolarjev, ali pa mora biti 15krat bogatejši kakor nemški (1 funt = 15 mark), ali pa 16krat tako bogat kakor je švicarski milijonar (1 funt = 16 švicarskih frankov). Angleška davkarja pa šteje med milijonarje šele one ljudi, ki imajo na leto po 100.000 funtov dohodkov. Po naših pojmih pa bi bilo milijonarjev v Angliji dosti več, kajti ljudi, ki imajo po 10.000—50.000 funtov dohodkov na leto, je v Angliji precej.

★

Gospodarski in socialni pomen kirurgije

Kirurgija je tisti del zdravniške znanosti, ki zdravi razne bolezni ali telesne napake z nožem. Ta del zdravniške znanosti je dandanes silno razvit in ni pomemben samo z zdravniškega stališča, ampak ima tudi ogromen gospodarski pomen, ker vračajo razne operacije bolnikom ne samo zdravje, ampak tudi njihovo nadaljnjo sposobnost za delo.

O pomenu kirurgije in operacij je nedavno predaval na Dunaju sloviti kirurg profesor Denk, ki je izvajal med drugim:

»Najvažnejše operacije so operacije, ki so potrebne vsled raznih nezgod. Polomljene kosti so bile nekaj za človeštvo velika nadloga, dandanes pa se da do 80 odstotkov takih nezgod popolnoma ozdraviti. Zdravljenje pa traja dandanes komaj tretjino tistega časa kakor nekaj.

Izvrstno se je obnesla kirurgija tudi pri zdravljenju jetike. Solnčna zdravilišča so sicer izborna, toda draga so! Tu nam je prišla na pomoč kirurgija, zlasti v začetku jetike, in danes ozdravi 75 odstotkov operirancev popolnoma.

Med dela nezmožnimi ljudmi jih trpi okoli 40 odst. na želodčnih boleznih. Včasih so taki bolniki trpeli leta in leta, danes pa jih z operacijo ozdravimo do 85 odstotkov. Samo na Dunaju postane vsako leto okoli 1000 takih bolnikov po operaciji zopet za delo sposobnih. Kaj pomeni to v gospodarskem pogledu, razume vsak.

Kilavih ljudi ozdravi danes do 95 odstotkov, golšavih pa 80. Tudi slepič ni danes nič nevaren, če ga pravočasno operiramo.

Iz teh izvajanj vidimo, da je strah pred nožem v rokah spretnega zdravnika popolnoma neupravičen.

★

»Angleško« sukno

»Angleško« sukno slovi po svetu kot najboljšo in najtrpežnejšo. Ta sloves je tudi upravičen. Zato pa je tudi razumljivo, da številni trgovci prodajajo kot »angleško« sukno tudi drugo blago, ki ni angleško, za »angleško«, samo da dosežejo višje cene.

O »angleškem« suknu piše ugledni nemški tehnik »Die Umschau«, da je pravo angleško blago izdelano iz volne škotskih ovce, ki imajo lepo kodrasto volno. Ti kodri se tudi med fabricacijo ne izravnavajo in zato je angleško blago tako mehko in voljno. Nemške ovce nimajo tako kodraste volne in zato se da nemško ali kakšno drugo blago razmeroma lahko razločevati od pristnega angleškega pod drobnogledom. Poskušali so sicer tudi že drugod gojiti ovce s kodrasto volno kakor jo imajo škotske ovce, pa doslej ni šlo.

Pod imenom »angleškega« blaga pa prodajajo vseeno tudi dosti češkega in nemškega blaga. Češko ali nemško blago pošiljajo namreč v Anglijo, kjer dobi blago »angleško« znamko in potem se vrača to blago nazaj kot pristno »angleško«.

Vesti iz sveta

Pol milijarde dinarjev bo izdala letos Avstrija za gradbo novih cest.

Novo cementarne v Nemčiji ne sme nihče ustnoviti do konca tega leta.

Državno tovarno za letala bodo zgradili v Zedinjenih državah. Stala bo 10 milijonov dolarjev.

Cene tobačnih izdelkov so znižali v Avstriji. Dragih cigar in cigaret nihče ni mogel več kupovati in zato je vlada odnehala in cene znižala.

Divji prašiči v Avstraliji. V Avstraliji, ki jo poznamo komaj 200 let, se je pojavila nova nadloga: divji prašiči. Ko je namreč znameniti pomorščak Cook, ki je Avstralijo odkril, zadel ob avstralsko obalo s svojo precej razbito ladjo, je vzela s seboj na kopno tudi nekaj na pol divjih prašičev, ki jih je bil pripeljal s seboj Bog ve odkod. Nekaj teh živali pa mu je ušlo. Ti »begunci« so v prostosti podivjali in se tako razmnožili, da so danes prava nadloga za ljudi, in vlada je razpisala lepe nagrade za vsako ubito žival. Lov na avstralske divje prašiče pa je prav nevaren; žival je namreč do 2 metra dolga in do 1 meter visoka in silno bojovita. Če ni smrtno zadeta, se postavi v bran in lovec naj gleda, kam in kako se bo rešil.

Velika vohunska afera v Franciji. Francoska policija je prišla na sled veliki mednarodni vohunski organizaciji, ki je imela svoje mreže razpletene skoro po vseh evropskih državah. Policija je zaprla že lepo število najbolj odličnih oseb. To je druga »velika« afera, ki drži vso francosko javnost poleg afera Stavijškega v veliki napetosti.

Obramba proti letalom. V angleški mornarici preizkušajo pripravo, s katero je mogoče ugotoviti natanko, kako visoko in kako naglo leti kakšno letalo. S pomočjo tega aparata bo mogoče vsako letalo sestreliti.

Petrolej v Angliji. V Angliji so odkrili baje velika ležišča petroleja. Ozemlje, kjer se nahaja ta zlasti za letalstvo važna tekočina, hoče vlada odkupiti, da napravi angleško letalstvo neodvisno od ruskega in ameriškega petroleja.

Veliko posojilo v znesku 100 milijonov holandskih goldinarjev, je dobila Francija iz Holandije. Francoska vlada je morala najeti posojilo, da spravi v ravnotežje svoj proračun.

V Rusiji sejejo z letali. V Rusiji se vedno bolj uveljavlja sejanje žita z letali. Na površini 2350 hektarjev, ki so jo lani posejali z letali, je zrastle krasna in gosta pšenica. Na ta način so začeli sejati pšenico tudi že v severnih krajih Rusije. Letalo poseje lahko v 5 minutah do 6 hektarjev zemlje.

Vsem dolžnikom in upnikom!

Za vse ureditve obveznosti na strani upnikov in dolžnikov je ustanovljena »Zaščita« r. z. z o. z. v Ljubljani, Masarykova ulica št. 14/II. — Na stotine članov! Pristopite še Vi!

Zaradi napada na cerkev sv. Petra v Rimu je rimsko sodišče obsodilo dva napadalca na 30, enega pa na 17 let ječe.

Nov zakon proti širjenju nemorale potom tiska so izdali v Avstriji. Določbe novega zakona so jako stroge in kazni visoke.

Nazadovanje časnikov v Nemčiji. Nemško časopisje preživlja hude čase. Zaradi omejene tiskovne svobode je že prenehalo izhajati precej časopisov, nekaj pa jih bo še prenehalo, med temi tudi taki listi, ki so imeli nekaj na stotine izvodov dnevne naklade.

Samo 36 ur na teden bodo delali delavci v ameriških tvornicah za avtomobile, prejemale pa bodo isto mezdo kakor da bi delali po 40 ur. Delavci zaslužijo na dan po 5 dolarjev.

Preveč izobražencev štejejo po poročilu Društva narodov vse evropske države. Samo v Nemčiji živi nad 150.000 šolancev brez posla, dočim jih lahko zaposlijo samo do 15.000 letno.

145.000 oboroženih mož šteje danes Avstrija. Prava armada ima 20.000 mož, vsi drugi pa pripadajo raznim političnim organizacijam, ki vzdržujejo svoje uniformirane in oborožene čete. Tako n. pr. ima »hajmver« 70.000 oboroženih članov. Stroške za vzdrževanje teh čet nosi večinoma velika industrija.

Krono poljskega kralja Kazimirja je našel neki kmet blizu mesta Vilne zakopano na svoji njivi. Krono so prenesli v državni muzej v Varšavi.

Prekop med Volgo in Donom so začeli kopati te dni. Prekop bo dolg nad 100 kilometrov in bo vezal štiri morja: Črno morje in Kaspiško jezero z Baltiškimi in Belim morjem.

— Koliko stane ta pes?
— 800 Din.
— No pa mi ga dajte samo 30 centimetrov!

Dobro je vedeti...

Kaj je vse strupeno. Dasi često vzkliknemo: »Nikar, to je strup!« — »Pazi, to je strupeno!« — bi le redko kdo vedel odgovoriti na vprašanje, kaj je prav za prav strupeno.

Strupeno imenujemo vsako snov, ki že v malih količinah zavžeta povzroči težko obolenje ali celo smrt.

Pri tem je seveda občutljivost raznih živih bitij za take snovi često prav čudovito različna in to občutljivost za isto vrsto strupenih snovi, da, celo za eden in isti strup! Jež je n. pr. za kačji strup sploh neobčutljiv. Pri isti živali so učenjaki dognali, da bodičasti četveronožec vzdrži neverjetne množine nekega strupa, izviračega od bacilov, ki v ranah povzročajo »tetanus«. Take množine tega strupa prenese jež, da bi zadoščale za usmrtilitev več tisoč ljudi!

Zajci so zopet neobčutljivi za strup volčje črešnje, ki človeka lahko umori.

Ježem, kuram in žabam čisto nič ne škoduje strup španske muhe, pri človeku pa povzroča strup iste žuželke prav huda obolenja na ledvicah.

Pa ne samo to! Tudi na ljudi same deluje isti strup v različnih razmerah zelo različno. Samo pri alkoholu pomislimo! Marsikdo se upijani s tako nezadostno količino alkoholne pijače, da drugi še niti vedel ne bi zanjo.

Kdor pije na veliko veselje, žalost, skrb, sploh v močnih duševnih pretresljajih, bo mnogo prej pijan in bo alkohol tudi imel zanj znatno bolj kvarne posledice kakor za tistega, ki v miru in ob zadostni hrani povzije svoj kozareček vina.

Ze iz teh primerov vidimo, kako širok je pojem besede — strup. Zlato navodilo za življenje pa prav zaradi tega sledi, da ravna najbolj pametno tisti, kdor s strupi sploh ne mara imeti nobenega opravka.

Ko prečitaš Kmetski list, da ga prečitaš tudi sosedu in mu priporočaš, da si ga naroči. Celoletna naročnina znaša samo 30 dinarjev.

Radio

za važnejša poročila od 1. do 8. aprila 1934.

Nedelja, 1. aprila, 8.30: Orgelski koncert (Blaž Arnič). — 20.: Mešani oktet poje velikonočne pesmi.

Ponedeljek, 2. aprila, 10.: Žensko delo na Bolgarskem (Pavla Hočevarjeva). — 16.: O ureditvi kmetskega vrtiča (Lap Anton).

Torek, 3. aprila, 12.15: Tuji kraji, tuje pesmi (pesmi in plesi raznih narodov na ploščah). — 18.: Otroški kotiček (ga. Medvedova). — 19.30: O državljanski vzgoji (profesor Marinko).

Sreda, 4. aprila, 19.: O sodobnem gledališču. — 19.30: Pregled jugoslovanske književnosti.

Četrtek, 5. aprila, 18.: Zgodovinski podatki o vzgoji slepcev (Kobal Josip). — 19.30: Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj).

Petek, 6. aprila, 18.: Kmečka kapela igra na ploščah. — 18.30: Izlet za nedeljo (dr. Andrejka Rudolf).

Sobota, 7. aprila, 19.: Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber). — 21.15: Fantje na vasi. — 22.20: Harmonika in citre v reproducirani glasbi.

Vrednostni papirji

2 ¹ / ₂ % Vojna škoda	Din 310—313
7% investicijsko posojilo	Din 70—73
7% Drž. hipotek. banka	Din 60—65
6% begluške	Din 53—54
4% agrarne	Din 36—37
7% Blair posojilo	Din 53—54
8% Blair posojilo	Din 55—56
Privilegirane agr. banke	Din 258—260

Sejmi

2. aprila: v Moravčah, Livoldu, Rakeku, Novem mestu, Dramljah, Murski Soboti.
3. aprila: v Železnikih, Lescah, Ptujju, Dobrniču, Kranjski gori.
4. aprila: Hribu, Krškem, Št. Vidu pri Stični, Zireh.

5. aprila: na Mali gori (pri Stari cerkvi), v Mokronogu, Polšniku, Novi cerkvi, Hotedersici.
7. aprila: Št. Jurju, Trebelnem, Ptujski gori, Dobju.

Valute

1 ameriški dolar	Din 34-20
1 nemška marka	Din 13-60
1 švicarski frank	Din 11-10
1 angleški funt	Din 175-—
1 francoski frank	Din 2-25
1 češkoslovaška krona	Din 1-43
1 italijanska lira	Din 2-94

Tem kurzom, ki veljajo za čas od 15. maja 1933, se mora do nadaljne odredbe dodati še 28% na ime »prima«.

Avstrijski šiling se je dvignil na 8-95.

Tržne cene

v Dravski banovini

Voli, žive teže, I. vrste	1 kg Din 4-— do 4-50
Voli, žive teže, II. vrste	1 kg Din 3-— do 3-50
Voli, žive teže, III. vrste	1 kg Din 2-— do 3-—
Krave, žive teže, I. vrste	1 kg Din 2-— do 3-50
Krave, žive teže, II. vrste	1 kg Din 1-90 do 2-50
Teleta, žive teže	1 kg Din 4-— do 5-50
Prašiči, debeli, živa teža	1 kg Din 7-— do 8-—
Prašiči, debeli, zaklani	1 kg Din 10-— do 11-—
Prašiči, 3-4 mes. stari	1 kom. Din 200-— do 350-—
Kokoši	1 kom. Din 18-— do 25-—
Piščanci	1 kom. Din 15-— do 20-—
Pridelki:	
Pšenica domača	100 kg Din 125-— do 140-—
Rž	100 kg Din 100-— do 125-—
Oves	100 kg Din 90-— do 100-—
Koruza stara	100 kg Din 125-— do 135-—
Koruza umetno sušena	100 kg Din 115-— do 125-—
Ječmen	100 kg Din 120-— do 130-—
Ajda	100 kg Din 115-— do 125-—
Fižol	100 kg Din 250-— do 290-—
Krompir	100 kg Din 70-— do 80-—
Jabolka	1 kg Din 4-— do 6-—
Slama	100 kg Din 30-— do 40-—
Mleko	1 liter Din 2-— do 2-50
Smetana	1 liter Din 10-— do 13-—
Sir	1 kg Din 16-— do 22-—
Surovo maslo	1 kg Din 20-— do 24-—
Gobe, suhe	1 kg Din 40-— do 50-—
Seno sladko	100 kg Din 50-— do 60-—
Drva za gorivo, trda, 1 kub. m	Din 80-— do 120-—
Drva za gorivo, mehka, 1 kub. m	Din 60-— do 80-—

»SLAVIJA«

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA

v Ljubljani, Gosposka ulica 12 Telef. 2176, 2276

Podružnice: BEOGRAD, ZAGREB, SARAJEVO, OSIJEK, NOVI SAD in SPLIT

Kdor doma skritih Din 10.000— vrne denarnemu zavodu, bo s tem dal kruha enemu brezposelnemu celo leto!

Vsi lahko prispevate k pobujanju brezposelnosti, ako vrnete svoj denar domačemu denarnemu zavodu, ki bo z novimi posojili omogočil gradbeno delavnost, povečal prodajo lesa in opeke ter ostalega gradbenega materiala, dal zaslužka delavcem, ki bodo lahko povečali svojo porabo poljskih pridelkov, ter tako olajšal kmetovalcu prodajo istih. Tudi obrt in trgovina bosta povečala svoj promet, kar bo tudi ostali industriji dalo zopet dela. — Zato nalagajte Vaš denar v

V MESTNO HRANILNICO LJUBLJANSKO LJUBLJANA
Prešernova ulica 3

ki nudi **popolno varnost** z ozirom na jamstvo Mestne občine ljubljanske, **ugodno obrestovanje** ter **izplačuje na novo vložene vloge** (po 1. 1. 1933) na vsakočasno zahtevo.

Semena:

črno deteljo, lucerno, vsakovrstna travnata semena, peso, grahoro, semenski oves dobite v zanesljivi kakovosti pri

»Ekonom«, Ljubljana
Kolodvorska 7

Hočeš obleko?

lepo, dobro, trpežno in poceni, bodisi žensko ali moško, plašč, površnik in manufakturno blago sploh — kupi pri nas, ker nudimo najlepšo in največjo izbero. Naše reklamne cene za pomlad:

Štof za moške in fantovske obleke	Din 32— do 48—
Kamgarn za praznične obleke	Din 98— do 132—
Trenčkot za površnike	Din 148— do 190—
Volneno za ženske obleke	Din 26— do 35—
Volneno za ženske plašče	Din 68— do 90—

Ogled in nakup pri nas Vam bo užitek!

Priporoča se specialna trgovina

NOVAK - LJUBLJANA KONGRESNI TRG 15 pri Minski cerkvi.

Vinogradniki člani Kmetijske družbe

kateri boste rabili za svoje vinograde

modro galico

se pozivate, da se nemudoma zglasite pri načelstvu svoje podružnice radi skupne nabave.

Kmetijska družba nudi svojim članom galico po izredno ugodnih cenah, pogojno, da si jo naroče potom svojih podružnic, najpozneje do konca meseca aprila. Polovica kupnine za galico se mora položiti naprej, a druga polovica pri prevzemu blaga.

Ker imajo pravico do nakupa galice po združni ceni samo člani, in ker je razlika od navadne cene prav znatna, se pozivajo kmetovalci vinogradniki, da pristopijo k družbi, da bomo na ta način deležni ugodnosti, ki jih nudi svojim članom.

Kmetijska družba, reg. z. z o. z. v Ljubljani

Močni čevlji iz masne kravine z oraztrgljivimi gumijastimi podplati.

Trpežni čevlji za delo iz močnega boksa z debelimi gumijastimi podplati.

Rata

Projektiranje in opremo turbinskih naprav

mlinov, žag, sušilnic itd., izvrševanje načrtov, vodstvo montaž, posredovanje pri nakupu in prodaji strojev, ter vse ostale strojnotehnične posle prevzema

Strojnotehnična pisarna inž. Borštnar
Ljubljana VII Zg. Šiška 210

Ali veš,

da se lanena preja tke najceneje v tkalnici „Krosna“ v Ljubljani, Zrinjskega 6. Pošlji jo tja, da dobiš lepe in močne rjahe.

„PRI ZAJČKU“

Manufaktura
Ljubljana

Nabrežje 20. septembra

se za spomladansko sezijo cenj. odjemalcem najtopleje priporoča

Manufakturna veletrgovina Fran Hrehorič

Ljubljana, Dunajska cesta 28

se priporoča cenj. trgovcem pri nakupu blaga
Zmerne cene! Postrežba točna!

Mlinarji!

MLINSKE KAMNE za vsakovrstno meljavo, MLINSKA SITA, svilena in volnena, Ia GONILNA JERMENA, VOSEK ZA JERMENA in vse ostale mlinske potrebščine nudi:

Brcar & Komp., Ljubljana
Kolodvorska ulica števil. 35
Ceniki brezplačno! Zmerne cene!

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 18 (v lastni palači)

obrestuje vse hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in brez vsakega odbitka

Tekom 51 letnega poslovanja so hranilne vloge narastle na nad Din 230 milijonov izkazane rezerve znašajo „ „ 10 „

Poleg lastnega premoženja jamči za varnost vlog nad 6.500 zadrugarjev neomejeno z vsem svojim premoženjem, kar predstavlja milijardno jamstvo in popolno varnost vseh vlog

Za spomladansko zdravljenje

čiščenje krvi in pri slabi prebavi uporabljajte znani **PLANINKA-ČAJ-BAHOVEC**. Pristen je le, če nosi:

1. zaščitni žig,
2. ime proizvajalca: **APOTEKA MR. BAHOVEC, LJUBLJANA**.
3. paket mora biti vezan in plombiran.

Dobiva se v lekarnah in drogerijah, zavojček za Din 20.—. **TOREJ ZA SPOMLADANSKO ZDRAVLJENJE** samo pravi:

„PLANINKA — ČAJ — BAHOVEC“ iz **LJUBLJANE**
Reg. pod Sp. br. 76 od 5. II. 1932

Kmetje in kmetice!

Kupujte svoje potrebščine samo pri tvrdkah, ki nudijo svoje blago v „Kmetsem listu“!

Josip Olup, Ljubljana

Trgovina z manufakturnim blagom, moško konfekcijo in modnimi potrebščinami. Velika izbira kangarnov, sukna in hlačovine iz priznane najboljših angleških, čeških in domačih tovarn.

Velika zaloga moških in deških oblek ter vsakovrstnega perila iz lastne tovarne **TRIGLAV**. Obleke in perilo se izdeluje tudi po meri.

Trgovski prostori: **Stari trg 2, Pod Trančo 1, Kolodvorska ulica 8.** Moje načelo je: **Dobro blago, najnižje cene!**

EKONOM

I. Z. Z. O. Z.
v Ljubljani
Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši)
Telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmitno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čiliskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „Ilovac“, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

Za krompir ie najboljše gnojilo

Nitrofoskal-Ruše

Zelenjad, vinograde in sadno drevje gnojite z

Nitrofoskalom - I

Za pozno spomladansko gnojenje uporabljajte samo „sečnino“, ki je lahko toplivo in hitro učinkujoče dušično gnojilo, ki ga na novo izdeluje

„Tvornica za dušik v Rušah“

Vole in bike

lepo rejene v teži od 800—1000 kg

kupuje za izvoz

„EKONOM“, Ljubljana
Kolodvorska ul. 7

Najboljše potice

za praznike napraviš po receptih nove **KUHARŠKE KNJIŽICE**. Cena Din 10.—. Naroča se pri: **B. R., Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XVII. šte. 20.**

DENAR naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1

Telef. št. 28-47. Rač. pošt. hran. št. 14.257. Brzjavni: „Kmetški dom“. Žiro rač.: Narodna banka

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4%, brez odpovedi, po 5%, pri tromesečni odpovedi. — **JAMSTVO ZA VLOGE** presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. — **POSOJILA** daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. **BLAGAJNIŠKE URE:** Ob delavnikih od 8—12^{1/2}, in od 3—4^{1/2}, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12^{1/2} ure.

Podružnici: **KAMNIK — MARIBOR**

Stanje vlog: Din 35,000.000.—. Rezerve Din 1,200.000.—.